

2/2020

SFV

magasinet

Bildning för framtiden

Zachariasskolan / Teater Taimine / Fenixprogrammet / SFV:s pris och medaljer

Nr 2

Juni 2020

Volym 22, 6. årgången

UTGIVARE

Svenska folkskolans vänner

www.sfv.fi

sfv@sfv.fi

SFV:s kultur- och bildningstidskrift
utkommer 4 gånger år 2020:

Nr	1	2	3	4
Materialdag	17.1	30.4	11.9	18.11
Utdelas	21.2	12.6	16.10	16.12

REDAKTION

SFV, Annegatan 12 A 24,

00120 Helsingfors,

tel. 09-684 4570

redaktion@sfv.fi

Vi finns på Facebook,

Twitter, YouTube och Instagram.

**CHEFREDAKTÖR
& ANSVARIG UTGIVARE**

Johan Aura

johan.aura@sfv.fi

040-3559 935

REDAKTÖRER

Rabbe Sandelin

rabbe.sandelin@sfv.fi

Christine Skogman

christine.skogman@sfv.fi

LAYOUT

Pia Pettersson

PÄRM

Mikael Fröjdö, Zachariasskolan

Foto: Sonja Finholm

Grano Oy, Vasa

ISSN 2342-7426 (print)

ISSN 2342-7442 (online)

FOTO: PIA PETTERSSON

- 4 Kontakta SFV
- 5 Ledaren: Jämlikt på distans
- 6 Kort
- 8 Urval av aktuella projekt som fått bidrag av SFV
- 9 Ordförande: Omställning
- 10 Välkommen på det digitala sommarlägret
- 12 Ellenore Wentjärvi från Jakobstad vann Arvid Mörne-tävlingen
- 14 Skola på distans föder kreativitet
- 20 SFV samlar och sprider goda modeller för distansundervisning
– Tio bidrag uppmärksammas med stipendium
- 24 Teater Taimine tog skeden i vacker hand
– barnpjäserna kompletteras med kortfilmer
- 27 Kulturkolumn: Viruset som läromästare
- 28 Ny Tid, Maria Sid och Armi Mikkola fick SFV:s stora pris
- 35 Bildningskolumn: Studiecirkeln återkomst
- 36 Kompetens och kunnande kopplas till fria bildningen inom SFV
- 38 Unikt program formar civilsamhällets ledare
- 40 Läsning i coronatider
- 42 Föreningslivet blev virtuellt
- 45 Bengelsdorff: Att väga kreatur
- 46 Föreningsfrågan
- 47 SFV fakta
- 48 Författare på djupet: Inre och yttre exil
- 54 Boklådan
- 57 Frågesport: Kan du Svenskfinland?
- 58 Kryss / sudoku / anagramjakten

”

Att ha korta gruppdiskussioner eller så kallade bikupediskussioner under ett årsmöte är ett spännande alternativ som jag gärna skulle föra in i Marthaförbundets årsmöteskultur.

Annika Jansson, verksamhetsledare för Finlands svenska Marthaförbund, sidan 38.

FOTO: KARIN LINDROOS

14

Distansundervisningen har lett till en stor dos kreativitet, både bland lärare och elever. Och plötsligt är de flesta bekväma med digitala läromedel och verktyg. Rektor Mikael Fröjdö hoppas kunna ta med sig nyttiga erfarenheter när skolvardagen återgår till det normala.

► *Sidan 14*

24

Den finlandssvenska turnéteatern Taimine har i likhet med alla andra teatrar drabbats hårt av coronakrisen. I stället för att förlamas av pandemin är Taimine nu i färd med att spela in några kortfilmer om sina föreställningar som anpassas för skolornas pedagogiska behov.

► *Sidan 24*

38

Verksamhetsledaren för Finlands svenska Marthaförbund Annika Jansson, och verksamhetsledaren för Finlands Svenska Ungdomsförbund Sebastian Gripenberg har gått en skraddarsydd utbildning för strategiskt ledarskap i ideella organisationer – Fenixprogrammet. Deltagande sponsorerades av SFV.

► *Sidan 38*

*Skriv
eller ring!*

Frågor om
donationer till SFV
och SFV:s förvaltning

JOHAN AURA
KANSLICHEF
johan.aura@sfv.fi
040-3559 935

Frågor om
SFV:s ekonomifunktion
eller datasystem

TED ÖSTERMAN
EKONOMICHEF
ted.osterman@sfv.fi
0400-197 692

Frågor om
SFV:s tävlingar,
pris och medaljer
samt medlemskap

CAMILLA NORDBLAD
KANSLICHEFENS ASSISTENT
camilla.nordblad@sfv.fi
045-1210 864

Frågor om
SFV:s fastigheter

STEFAN JOHANSSON
FASTIGHETSDIREKTÖR
stefan.johansson@sfv.fi
044-7397 340

Frågor om sektorn
Utbildning

NIKLAS WAHLSTRÖM
SEKTORSANSVARIG,
UTBILDNING
niklas.wahlstrom@sfv.fi
050-548 2100

Frågor om
SFV-huset G18,
festsalen och bokningar

TOM SUNDBERG
VAKTMÅSTARE
tom.sundberg@sfv.fi
050-3666 436

Frågor om sektorn
Kultur och bibliotek

VIVEKA ÅBERG
SEKTORSANSVARIG,
KULTUR OCH BIBLIOTEK
viveka.aberg@sfv.fi
040-5331 710

Frågor om
SFV:s publikationer
och annonsering

RABBE SANDELIN
PUBLIKATIONSANSVARIG
rabbe.sandelin@sfv.fi
0400-453 953

Frågor om
SFV:s studiecetral
och sektorn Fri bildning

ANNA-KARIN ÖHMAN
SEKTORSANSVARIG, FRI BILDNING
OCH SFV:S STUDIECENTRAL
anna-karin.ohman@sfv.fi
050-3421 890

Frågor om
SFV:s kommunikation

CHRISTINE SKOGMAN
INFORMATIONANSVARIG
christine.skogman@sfv.fi
040-5136 418

Frågor om
studiecetralens
kurser och studiecirklar

BEATRICE ÖSTMAN
KURSKOORDINATOR,
SFV:S STUDIECENTRAL
beatrice.ostman@sfv.fi
040-5026 026

Jämlikt på distans

Den bransch SFV befinner sig i – utbildning, bildning och kultur – har under två månader vant sig vid lite annorlunda arbetssätt. Främst har det handlat om distansarbete, distansundervisning samt virtuella möten och virtuella evenemang. Mycket väntat har ett av diskussionsämnena under perioden varit ifall detta blir det ”nya normala” – ifall distansarbete, möten och träffar över nätet de facto kommer att bli den nya standarden, efter att så många fått upp ögonen för att det åtminstone tekniskt går att genomföra.

Svaret blir troligtvis ja och nej. En hel del sammanträden och arbetsmöten – varför inte hela seminarier – kommer säkert att i större grad ordnas över nätet, nu då tekniken en gång tagits i bruk. Eller som hybrider, där de elektroniska deltagarna deltar likvärdigt. Arbetssättet har i själva verket varit vardag för SFV redan länge, med uppkopplade SFV-kanslier i Helsingfors, Åbo och Vasa, liksom uppkopplingar och webbkameror i de möteslokaler vi gratis lånar ut till organisationsvärlden under devisen *Hos Vännerna*. Även statsmakten har kommit emot, och tillåter med speciallagstiftning föreningarna att ordna sina årsmöten med elektroniska deltagare även om detta inte nämns i stadgarna. Så sker även med SFV:s årsmöten nu i dagarna.

Men även om det virtuella verkar fungera ganska smidigt för sådant man kunde kalla rutinarbete eller formella sammankomster, är det ändå svårt att tänka sig att utbildning, bildningsverksamhet eller kulturaktiviteter i större grad eller helt kunde bli virtuella. Orsakerna är två. För det första försätter det många i en ojämlig situation, eftersom det är omöjligt att se till att alla på riktigt har *likvärdig teknik*, som datautrustning och kvalitativt bra uppkopplingar. Liksom alla inte har, eller någonsin kommer att ha, samma *färdigheter* att handskas med teknik. Den andra orsaken är – och här tror jag erfarenheterna från distansundervisningen ger belägg – att något mycket väsentligt i den mänskliga interaktionen helt faller bort då en teknisk tröskel läggs emellan.

Det goda med den senaste perioden har varit att åtminstone experimentlustan ökat. Oberoende hur den kommande utvecklingen ser ut, är det viktigt med tanke på framtiden – vi skall ju alltid vara öppna för nya möjligheter att göra saker. Men samtidigt hålla i minnet att alla skall kunna vara med.

Johan Aura

KANSLICHEF,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Totalt 138 bidrag till Solveig von Schoultz-tävlingen – prisutdelning i september

■ Den 15 april gick tävlingstiden ut för Solveig von Schoultz-tävlingen, som gäller dikter. Totalt inkom 138 bidrag och tävlingsjuryns arbete pågår till augusti, då vi kontaktar dem som får ett pris eller ett hedersnämmande. Prisutdelningen är i september. Mer information om prisutdelningen finns i augusti på www.sfv.fi.

Rektorsnätverket ”Den välmående skolan” startar i höst

■ SFV startar den 4 september ett nätverksprojekt för skolledare i södra Finland. Nätverket träffas fysiskt i SFV-huset G18 varannan månad för att diskutera de ämnen i anslutning till temat Välmående som deltagarna själva valt ut som utvecklingsmål. Projektet fungerar enligt ”dela och lär-modellen” – deltagarna i gruppen delar med sig av egna modeller och erfarenheter, samt diskuterar de böcker man kommit överens om att läsa. Under träffarna bjuder man även in experter inom området.

Målet med projektet är att stärka välmåendet bland barn, ungdomar och personal i skolan, samt utveckla en fungerande modell för kollegialt stöd för skolutveckling bland skolledare.

Om pilotprojektet är en bra och fungerande modell för lärande, förverkligas senare ett liknande nätverksprojekt i Österbotten. Mer information finns på www.sfv.fi/valmaendeskola.

FOTO: EBBAN

Fonderna finansierar e-böcker för åk 1–9

■ Alla elever i årskurserna 1–9 i svenskspråkiga skolor får gratis tillgång till e-biblioteket Ebbans böcker. Erbjudandet gäller läsåret till slut och stöds av SFV och flera andra fonder. Ebban är ett elektroniskt bibliotek för svenskspråkig litteratur och erbjuder avgiftsbelagda licenser för skolor. Ebban används på många håll i Svenskfinland.

Under våren ökade antalet skolor som hade tillgång till Ebban från drygt 120 till drygt 260 tack vare specialerbjudandet. Antalet elevlicenser ökade också från runt 13 000 till nästan 38 000 om man räknar med både de gamla och nya skolorna.

Ebbans personal är stationerad hos Sydkustens landskapsförbund.

Kom i gång med digitala möten!

■ I april arrangerade SFV:s studiecentral tillsammans med Förbundsarenan och Bildningsalliansen fyra webinarier som stöd för föreningar, förbund och aktörer inom fria bildningen att komma igång med effektiva rutiner för distansmöten. **Johanni Larjanko** från Bildningsalliansen har länge jobbat digitalt och har bred erfarenhet av olika digitala verktyg och arbetssätt. Han visar och ger exempel på hur man använder Zoom, Teams och Google hangout. Ta del av webinarierna när som helst: www.sfv.fi/evenemang.

FOTO: ANDREY POPOV / ISTOCKPHOTO

Boken ”Hur vi lär” till 100 lärare - bokcirkel startar i höst

■ Som en uppskattning för de oväntade, extra arbetsinsatser som många lärare fått sträcka sig till denna vår, delar SFV ut 100 exemplar av boken *Hur vi lär – Synligt lärande och vetenskapen om våra lärprocesser* av John Hattie och Gregory Yates till lärare vid förskola, grundläggande utbildningen eller andra stadiet. Fram till den 8 maj hade lärare möjlighet att anmäla sitt intresse för boken. Bland dem som får boken erbjuds 20 lärare en möjlighet att ingå i en digital bokcirkel som dras av Niklas Wahlström, sektorsansvarig för utbildning på SFV.

Deltagarna i bokcirkeln får även möjlighet att delta i en utbildningsmessa i Berlin i början av december till subventionerat pris. Messan fokuserar på digitala lösningar inom pedagogiken och framtidens skola. Som avslutning håller bokcirkeldeltagarna ett seminarium med workshops för lärare kring de teman som behandlats i bokcirkeln, om digitala pedagogiska lösningar, samt andra teman som kongressen i Berlin hämtar till ytan.

SFV minns Gunvor Svenlin

■ Hum.kand. Gunvor Svenlin avled 18.2.2020 i en ålder av 92 år. Gunvor anställdes som Svenska brevinstitutets (senare Institutet för distansstudier) biträdande föreståndare 1971, och från 1975 till sin pensionering 1990 var hon institutets rektor.

Sin arbetskarriär inledde Gunvor 1949 i sin ”egen” skola Svenska Flicklyceet, men hade då också hunnit anmäla sig för studier till tandläkare vid Helsingfors universitet. Läraryrket tycks dock ha vunnit Gunvors hjärta; det blev i stället engelska och tyska och Gunvor förblev flickskolan trogen ända till 1969. Tidvis undervisade hon också pojkarna vid Svenska Normallyceet. När Gunvor på sin fritid reste var det oftast England som gällde – hon var en anglofil i själ och hjärta.

Gunvors vänner och bekanta minns henne som en bildad och kvicktänkt person, som ömsom också gav prov på en underfundig satirisk humor. SFV hedrar minnet av sin mångåriga uppskattade medarbetare.

FOTO: SFV:S BILDARKIV

Du kan ansöka om bidrag under sommaren

■ SFV:s kanslier håller stängt under juli månad, men webbtjänsten för ansökningar är öppen året runt. Vi har dock inte möjlighet att ta emot telefonsamtal eller

besvara e-post i juli. Vi skickar inte heller hyllnings- eller kondoleansadresser under den här tiden. SFV-kanslierna öppnar igen i augusti. Skön sommar!

1910

■ Einar Pontán (1884–1960) blev medlem i SFV:s styrelse år 1910, och innehade styrelseplatsen ända fram till 1958. Därutöver var han sekreterare 1919–1925, och ordförande 1945–1958. År 1922 startade han tidskriften *Svenskbygden* (föregångaren till SFV-magasinet) med honom själv som redaktör. Pontán skrev SFV:s 75-årshistorik (1957) och som ett led i detta utgav han 1959 en bibliografi över föreningens skrifter och artiklar – föregångaren till dagens artikellista på nätet. Utanför SFV-sfären tog han initiativ till grundandet av ett finländskt institut i Rom, som senare förverkligades genom inköpet av Villa Lante. Pontán var skolman, fil.kand. 1906, och han undervisade vid olika läroverk i huvudstaden, den längsta tiden i latin och grekiska vid Svenska normallyceum.

Kultur och bibliotek

SCHAUMAN HALL LIVE

Schauman Hall Live är streamade konserter från Schumansalen i Jakobstad under våren 2020. Syftet med projektet är att bidra till att regionens kulturliv bibehåller sin livskraft. Trots svåra tider då konsertsalar och scener ekar tomma önskar Campus Allegro erbjuda kulturupplevelser i digital form genom streamade konserter. Tanken är också att även i framtiden kunna erbjuda streamade konserter för till exempel seniorer som inte har möjlighet att fysiskt närvara. Vidtalade artister är bland annat **Thomas Enroth**, **Philip Järvenpää** och **Kreeta-Maria Kentala**. Totalt har sju producerade evenemang planerats. Dessa kommer att hålla Schumansalens verksamhet igång och ge arbetstillfällen för många frilanskonstnärer.

TEATERFÖRESTÄLLNINGEN REINE

Syftet med Teater Mars kommande teaterföreställning REINE är att gestalta och undersöka frågan vad det innebär att vara finländare och hur vår traditionella uppfattning om nationell identitet håller på att falla sönder i en alltmer disintegrerad värld. **Joakim Groth** har satt upp föreställningen med teman om flyktingintegrering och demens i ett familjesammanhang. Repetitionerna börjar i november och premiären är i januari 2021.

Fri bildning

GRÖNA TUMMAR!

Projektet Gröna tummar! ger svenskspråkiga barn och unga i Helsingfors en unik möjlighet att bekanta sig med matens ursprung och ekologisk odling i praktiken. Föreningen arrangerar praktiskt inriktade workshops, kurser, utbildningar, läger och klubbar kring odling, trädgårdsskötsel och husdjurs-hållning under tiden april–oktober. Den spännande miljön som Stadin puutarhuri kan erbjuda öppnar konkreta möjligheter till fenomenbaserad undervisning. Kunskaperna i odling och jordbruk är viktigt med tanke på att våra samhällen är lika beroende av jordbruk nu som förr.

LÄRKKULLA MUSICAL - SHOWCASE

Studieprogrammet Lärkkulla musical genomför en så kallade showcase som slutarbete för läsåret. På grund av coronasituationen hålls showcasen inte som planerat i maj, utan i höst på Linnateatteri i Åbo. Showcasen innebär att alla 15 studerande gör en tio minuter lång föreställning som består av de tre konstgrenarna inom musikal: sång, dans och teater. Varje elev ackompanjeras av ett proffsband. Eleverna får feedback av en inbjuden nämnd för att utvecklas och lära sig mer.

Utbildning

DEN SKRIVANDE SKOLAN

Den skrivande skolan är ett treårigt skrivpedagogiskt projekt med fokus på kompetensutveckling för hela lärarkollegier inom den grundläggande utbildningen (7–9). Projektet leds av Svenska modersmålläraryöreningen och administreras av Sydkustens landskapsförbund. Syftet är att stödja ungdomars skriftliga färdigheter i olika genrer och genomförs därför i samarbete med ämneslärare i andra ämnen än modersmål.

Projektet har också samarbete med klasslärare i årskurs 1–6 och ämneslärare i gymnasiet. Med projektet vill man lära ungdomar kritisk skrivkunskap och förmågan att förstå vad man skriver och producerar.

LÄROTEKET

Läroteket är ett projekt som SFV förverkligar i samarbete med läraren **Daniela Strandberg**. Webbplatsen laroteket.com erbjuder forskningsbaserade studietekniker, inlärningsstrategier, tips, stödmaterial och fördjupningsmöjlighet som ger stöd för inlärninng utanför skolan. Materialet består främst av korta, enkla och motiverande filmsnuttar. Målet med Läroteket är att hjälpa elever studera smartare, utvecklas och nå sin potential, som i längden ger en positiv självkänsla. Webbplatsen riktar sig till elever i lågklasserna och till deras vårdnadshavare.

Under våren arbetar Daniela Strandberg tillsammans med en referensgrupp för att göra materialet så bra som möjligt. Till hösten finns materialet fritt att använda för alla.

Omställning

När skakade du senast hand med någon? Den 11 mars möttes SFV:s styrelse i mötesrummet på Annegatan i Helsingfors. Diskussionerna var engagerade och ärendena många. Allt var sig med andra ord likt. Utom en sak: ingen hälsade genom att ta i hand eller med en kram.

Föga visste vi då att vi inte skulle komma att träffas fysiskt på flera månader. Inte heller att vi skulle samlas till möte oftare än planerat, men i nya, digitala mötesrum istället för på den hemvana adressen. Allt för att svara mot de behov som coronakrisen gav upphov till.

SFV:s uppdrag är att verka i en värld som hela tiden förändras. Svenskfinland är ingen isolerad damm, tvärtom, det är en del av en stor värld. De små sammanhangen är en styrka, men kan också vara sårbara för omvälvande förändringar.

Just nu skakas världen av en pandemi vars verkningar är svåra att förutse. Det undantagstillstånd som coronakrisen tvingat fram har starkt påverkat de sektorer SFV verkar för. Kultursektorns geografi har ritats om kraftigt. Projekt har ställts in eller flyttats på framtiden, intäkter har uteblivit och jobb försvunnit. Skolorna tvingades på orimligt kort tid gå över till distansundervisning – en enorm utmaning som inneburit extra jobb för både lärare och elever. Den fria bildningen har likaså flyttat ut på nätet i aldrig tidigare skådad omfattning.

Men den framtvungade omställningen har också varit en grogrund för idéer och nya sätt att arbeta.

I redan mer än ett år har vi på SFV tagit emot ansökningar året om – hos oss behöver goda idéer aldrig vänta, vilket våra sökande varit mycket nöjda med. Vårt ansökningssystem stod därmed genast redo med den reaktionsnabbhet som krisen krävt. De senaste månaderna har vi påskyndat beredningen ytterligare för att beviljade stöd ska nå fram i tid.

Vår personal har därtill byggt särskilda satsningar för att stimulera till nya lösningar och ta vara på innovativ distanspedagogik från hela Svenskfinland. Det stora gensvaret från hundratals lärare gläder – ur detta som varit jobbigt kommer det också att komma mycket som är gott.

Människan lär sig snabbt när hon måste, anpassningsförmågan är stor. För oss på SFV har det digitala mötesrummet blivit hemvant. Vi har också hunnit fira både utdelningsfest och Arvid Mörne-prisutdelning på webben. Digitala fester är bättre än ingenting, men inte heller mycket mer än så. E-postmöten och digitala träffar har däremot visat sig vara ett utmärkt komplement i möteskalendern.

Det fanns ett före, och det kommer ett efter, en tid för utvärdering. SFV fortsätter att aktivt rusta det svenska i Finland för framtiden. Detta oavsett hur snabbt och på vilket sätt världen förändras. Där kunskap och engagemang finns, finns också lösningar.

Wivan Nygård-Fagerudd

STYRELSEORDFÖRANDE,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

A wooden signpost stands in a field of tall, dry grass. The signpost has four horizontal signs attached to it. The top sign is yellow and contains the text 'SOMMARLÄGRET' in green, uppercase letters. Below it are three blank signs: a light blue one, a pink one, and a purple one, all tilted slightly to the right. The background is a bright, overcast sky.

SOMMARLÄGRET

Välkommen på det digitala sommarlägret

Text & Foto Karin Lindroos

Ett digitalt superläger den 15–17 juni, i din telefon/platta/dator. Tre sommarlovsdagar, trettio roliga workshops att välja mellan och fler än 100 lägerdeltagare från hela Finland. Vi ses på skärmen!

FÖR VEM? Barn i årskurs 1 till 6.

NÄR? Dagtid 15–17 juni 2020

VAR? Det här sommarlovet kommer sommarlägret hem till dig. I din dator, platta eller telefon. Hemma i ditt rum, vid köksbordet, ute i skogen, i hängmattan, på bryggan – eller just precis där du råkar vara!

VAD? Fisketips, hopprepstricks, mellanmålssmoothies, Escape Room, programmering, detektivuppdrag, intervjuteknik, skattjakt, filmklippning, insekthotell, squishies, trolleritricks, Harry Potter-experiment och mycket mer. Välj aktiviteter som intresserar dig, eller testa på något helt nytt och möt nya vänner! Under tre lägerdagar kan du välja mellan trettio olika workshops. Dessutom har vi gemensamma morgonsamlingar varje dag med roligt program och överraskningsgäster.

HUR? För att delta i det digitala sommarlägret behöver du en dator, telefon eller platta med internetanslutning. Vissa workshopar kan kräva lite extra utrustning, så som penna och papper eller pysselmaterial, det meddelar vi på förhand. Varje dag börjar med en gemensam samling, för att sedan fortsätta i mindre grupper i de workshopar man anmält sig till.

Du får information om vilken teknik du behöver i samband med anmälan och innan lägret börjat.

ANMÄLAN: Anmäl dig via formuläret på sfv.fi.

Mera information finns på sfv.fi.

Arrangörer: SFV i samarbete med föreningar och organisationer som arbetar på svenska i Finland. ■

Ellenore Wentjärvi

från Jakobstad vann Arvid Mörne-tävlingen

Text Christine Skogman ~ Foto Privata. Christoffer Steffansson: Amanda Grönroos

Sammanlagt 123 bidrag tävlade i årets Arvid Mörne-tävling, som gällde dikter. Ellenore Wentjärvi vann tävlingen "för en pulserande prosalyrisk diktsvit som skruvat skärskådar ung olust".

Emma Levo (II pris), Christoffer Steffansson (III pris), Alexandra Harald (hedersomnämning), Sandra Holmqvist (hedersomnämning).

Det finns en glädjande bredd i de bästa bidragen, säger **Mia Österlund**, ordförande för tävlingens jury.

Enligt Österlund faller de inlämnade bidragen i två huvudkategorier. Till den första kategorin hör de som mest skriver utgående från sitt eget liv, där psykisk ohälsa, såriga kärleksrelationer, psykologisk växtvärk och opposition mot samtidsandan är uppenbara gemensamma nämnare. En ökning av det som kan kallas #meetoo-relaterat var också väntad.

– Det som kännetecknar bidragen i den andra kategorin är att det finns ett klart yttre sammanhang för dikterna, de placerar sig i en litterär tradition, och i dessa bidrag märks det mycket väl att skribenterna själva läser dikt. I en tid då många vill skriva, men färre orkar läsa löper skiljelinjen i bidragen oftast just här, berättar Österlund.

Jury har i år valt att premiera dikter som är framåtpekande, som har attityd och förmår beröra. Om den sedan är lite punkig, solkig, oborstad eller på andra sätt oreglerig stör inte det minsta.

– Efter att ha läst de bästa bidragen är känslan av att vara lite omtumlad den bästa.

Mia Österlund är mån om att understryka vikten av en tävling som denna.

– För oss i jury är det sporrande att personer som premierats under de senaste åren så snabbt syns i bokutgivningen och att deras böcker i hög grad blir lästa och omdiskuterade. Att premieras i tävlingen är att få ett kvitto på sin skrivförmåga, särskilt som processen sker helt anonymt.

Den digitala prisutdelningen finns att se på www.sfv.fi/arvid. Förutom tävlingsjurys ordförande **Mia Österlund**, medverkar även SFV:s ordförande **Wivan Nygård-Fagerudd**, författaren och komikern **Axel Åhman**, samt skådespelarna **Sophia Heikkilä** och **Simon Häger** från Svenska Teatern.

De vinnande bidragen finns att läsa på www.sfv.fi/arvid.

JURYNS MOTIVERINGAR. Första pris, 5 000 euro, går till **Ellenore Wentjärvi** från Jakobstad för en pulserande prosalyrisk diktsvit som skruvat skärskådar ungdom. Dikterna är en trotsig tidskapsel som kollar i backspeglarna mot 2012. Mängden livsstilsmarkörer som jagar förbi tyglas av attityd medan oväntade ord som bakfyllevandra, plåsterpop och fördröjd fjortis naglar fast känslösvallen.

Andra pris, 3 000 euro, går till **Emma Levo** från Helsingfors, bosatt i Göteborg, för diktsviten *Vittring till varning, spricka till skakning*. Med drastiska tonfall och munter men skoningslös självironi berättar Levo om ett vanligt trassligt liv i den post-postmoderna samtiden. Med ofta suverän känsla för rytm och rim skildras små tragedier, ännu mindre glädjeämnen och under allt känslan av att det här livet trots allt är det enda vi har.

Tredje pris, 2 000 euro, går till **Christoffer Steffansson** från Vasa för diktsviten *I tid och otid*. I dikterna konfronteras en vaken, intellektuell rörlig blick på vardagen med en mer melankolisk känsla för tillvarons

undanglidande, subversiva karaktär. Språket präglas av talspråklig ledighet och en självreflexiv mörk humor.

Ett hedersomnämning tilldelas **Alexandra Harald** från Jakobstad för en svit uppsluppet livfulla dikter skrivna med stilistisk skärpa. Med säker hand fångar Harald kärlekens jubel och den underliggande oro som blodigt allvar för med sig. "Våga" är ledordet för en poesi som lyckas förena det fuktigt kroppsliga med en hög grad av språk- och stilmedvetenhet.

Ett hedersomnämning tilldelas **Sandra Holmqvist** från Vasa för en serie dikter som spelar i välkänd skandinavisk natur och laddar bilderna av barrskogen och vikens vatten med stark personlig närvaro och en nedtonad melankoli. Just lågmäldheten och de säkert behärskade tonfallen gör Holmqvists dikter så övertygande: de har en grafisk skärpa i beskrivningen av yttre natur och inre själstillstånd.

TÄVLINGSJURYNS SAMMANSÄTTNING.

Årets tävlingsjury bestod av litteraturvetaren **Mia Österlund** (ordförande), författaren och litteraturvetaren **Tatjana Brandt** samt författaren och översättaren **Jonas Ellerström** (Sve).

INFORMATION OM SFV:S LITTERÄRA TÄVLINGAR.

Syftet med SFV:s litterära tävlingar är att främja intresset för att skriva skönlitteratur. Det finns två tävlingar: Arvid Mörne-tävlingen (för under 30-åringar) som instiftades 1986, och Solveig von Schoultz-tävlingen (för de som fyllt 30) som instiftades 2004.

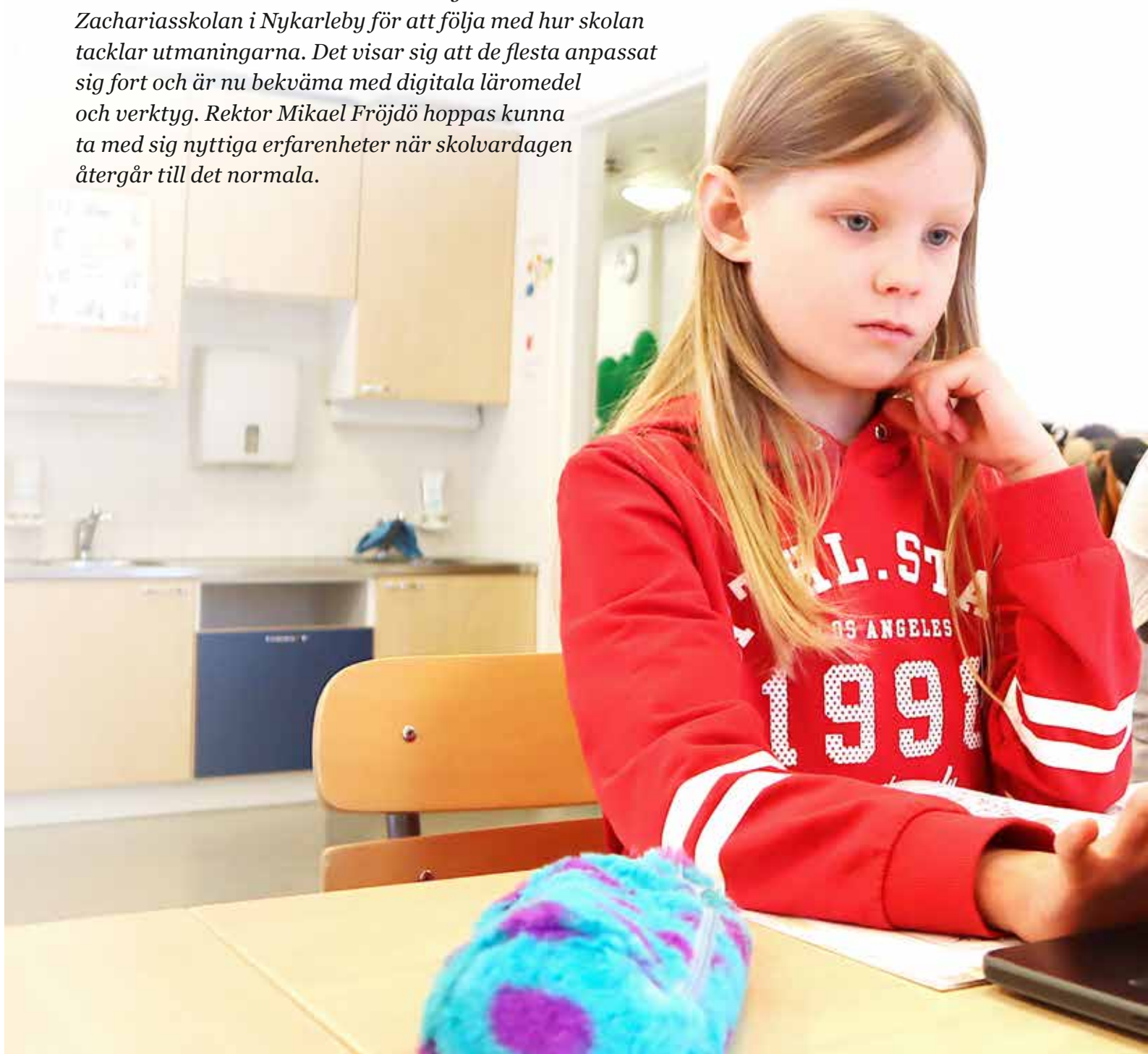
Vartannat år gäller tävlingarna dikter, vartannat år noveller. Båda tävlingarna har samma prissummor. Första pristagarna erbjuds även en kortkurs i skrivande på Nordens folkhögskola på Biskops Arnö i Sverige, och därutöver får alla som premierats i SFV:s litterära tävlingar delta i ett skrivarseminarium. ■

Text & Foto Sonja Finholm

Skola på distans föder

KREATIVITET

Distansundervisningen har lett till en stor dos kreativitet, både bland lärare och elever. SFV-magasinet besökte Zachariasskolan i Nykarleby för att följa med hur skolan tacklar utmaningarna. Det visar sig att de flesta anpassat sig fort och är nu bekväma med digitala läromedel och verktyg. Rektor Mikael Fröjdö hoppas kunna ta med sig nyttiga erfarenheter när skolvardagen återgår till det normala.

Biträdande rektor Ingela Wikman säger att man försöker fånga upp alla som behöver extra stöd.

Det är nästan överkligt tyst och tomt i Zachariasskolan i Nykarleby. En vanlig skoldag finns här 560 elever och cirka 100 vuxna, men nu är det bara 20–30 elever som kommer in för närstudier en eller några dagar i veckan. De allra flesta undervisas på distans. Rektor Mikael Fröjdö säger att man ganska snabbt hittade fungerande rutiner.

– Med tanke på hur stor apparat grundskolan är och hur snabbt allt skulle ske gick omställningen förvånansvärt bra. Jag är imponerad över mina lärarkollegor och deras inställning att allt är möjligt. Vi märker redan att det här föder många nya idéer.

Inne i förskolans utrymmen sitter Tilde Envik och fyller i ett skriftligt religionsförhör tillsammans med skolgångsbiträdet Marie-Luise Liljedahl, som nu får agera lärare. Tilde går i trean och är en av de elever som har rätt till närundervisning och som får stöd och hjälp av skolans biträden och assisten-

” Jag är imponerad över mina lärarkollegor och deras inställning att allt är möjligt.

ter. Lärarna ansvarar för de elever som får distansundervisning. Lärarna kan själva välja om de jobbar hemma eller i skolan. Den här dagen är ganska många på plats i lärarrummet. Det är måndag och flera kommer in för att planera veckan tillsammans. Zachariasskolan är en enhetsskola med elever från förskolan till årskurs nio. I det här läget kan man dra nytta av enhetstänket och den årskursövergripande verksamheten – lärarna är helt enkelt vana att jobba brett. Skolans lärarteam stöder varandra och delar med sig av erfarenheter.

– Kolla, jag har alla rätt!

Tilde fick full poäng i förhöret. Frågorna är exakt samma som hennes klass-

kompisar har och även om Tilde den här dagen jobbar i skolan är hon precis som alla andra inloggad i Google Classroom, det system som skolan använder för distansundervisningen.

Förhöret gick snabbt och Tilde har redan öppnat nästa uppgift. Rubriken är ”Symaskinens olika delar” och nu gäller det att pricka in rätt del på rätt ställe. En uppgift som fungerar bra på distans.

– Lektionerna flyter ihop, det är inte lika strukturerat som en vanlig skoldag som har ett visst schema, men ämnena och uppgifterna är så långt som möjligt de samma, säger Marie-Luise Liljedahl.

I Zachariasskolan har övergången till distansundervisning gått smidigt. Mikael Fröjdö såg tidigt vartåt det lutade och hade en preliminär skiss klar redan när beskedet om skolstängningen var ett faktum.

– Vi har funderat mycket på feedbacken, på att alla elever ska känna att vi ser dem. Viktigt är också att läroplanen följs så långt som möjligt, och att bedömningen görs på samma grunder som

Rektorerna Mikael Fröjdö och Ingela Wikman är stolta över sitt lärarteam och hur de fixat övergången till distansundervisning.

Osama Alkhalaf går i nian. Han har syriska som modersmål och är en av de elever som har rätt till närundervisning.

Skolan följer så långt som möjligt läroplanen.

under normala förhållanden. Nu inför avslutningen är det viktigt att se till att alla får ett läsårsbetyg.

Redan från dag ett hade rektorerna klara direktiv för undervisningen: Lärarnas arbetstider ska hållas, schemat ska följas och de huvudsakliga arbetsredskapen är Wilma och Google Classroom. Sedan är det upp till lärarna att fylla lektionerna med innehåll, och att vara kreativa.

– I början var det förstås också stort fokus på att kolla att tekniken fungerar och att vi fick kontakt med alla elever, säger Mikael Fröjdö.

Eleverna i Zachariasskolan jobbar med Chromebooks, och skolan har lånat ut cirka 120 stycken åt de elever som behöver datorer för att kunna följa med undervisningen på distans. Redan första veckan drog skolan också igång IT-kurser för lärarna. Många var redan experter på de digitala verktygen och läromedlen, medan andra behövde en snabbkurs för att komma igång. Det som efterfrågades bland lärarna var främst att

Zachariasskolan

- Enhetsskola för årskurserna 1–9.
- I samma byggnad finns också förskola, föris- och eftisverksamhet.
- Skolan har 550 elever och sysselsätter 63 lärare, 9 skolgångsbiträden, 7 personer inom elevvården samt cirka 30 personer inom olika stödfunktioner.
- Skolan är nybyggd och invigdes hösten 2019. Här finns både traditionella klassrum och öppna lärmiljöer.
- Inom pedagogiken satsar man på årskursövergripande lärlag och att skapa kontinuitet från förskolan till årskurs nio.

lära sig finesserna i de olika programmen och olika tekniker för videomöten. Mikael Fröjdö säger att intresset för allt digitalt exploderade över en natt.

Den annorlunda skolvardagen har gett lärarna flera nyttiga insikter. Eleven som egentligen är ganska duktig, men som inte kommer till sin rätt i ett stort socialt sammanhang jobbar plötsligt riktigt bra. Och lite svagare elever som haft stor hjälp av spontant kompisstöd på lektionerna halkar efter.

– Nu har vi en bra möjlighet att fånga upp de här eleverna och erbjuda dem extra stöd, säger biträdande rektor **Ingela Wikman**.

De normala stödfunktionerna fungerar på distans, plus att eleverna har möjlighet att komma in till skolan för extra stöd. Alla arbetsmetoder passar inte alla individer, och därför är det viktigt att också variera distansuppgifterna.

– Vi märker också att det finns ett behov av samtalsstöd, att lärarna är så närvarande det går via skärmen och att

Cykelställningarna vid Zachariasskolan brukar vara överfulla, men den här dagen finns det bara två cyklar här. De flesta eleverna jobbar hemifrån.

eleverna också får muntlig feedback. Det här är kanske vår största utmaning, att hinna ge personlig feedback åt alla.

Läsämnena fungerar bra på distans, medan praktiska ämnen, som slöjd och bildkonst kräver lite mer planering. I gymnastiken till exempel faller alla lagspel automatiskt bort. Men här har samtidigt en stor dos kreativitet vuxit fram. Bilder av olika slöjd- och bildkonstster fyller skolans Instagramkonto. Här finns allt från mandalafigurer av olika pastasorter och nya trafikmärken till fotografier med konstgjorda synvillor.

– För ett par veckor sedan när vi hade blötsnö utmanade en av högstadielärarna sina elever att bygga snögubbar. Hela Nykarleby var fullt av flera meter höga skapelser. Det såg mäktigt ut, säger Ingela Wikman.

Nu hoppas de kunna ta med sig nåt av den kreativiteten också i den normala skolvardagen.

– Skolan är överlag bra på att starta projekt, ordna temadagar och olika samarbeten. Men vi kunde vara ännu bättre

på att också följa upp projekten, säger Mikael Fröjdö.

Undantagstillståndet har visat vad som verkligen är viktigt i skolan, och en lärdom han tar med sig är att våga sälla bland alla projekt, att välja ut ett eller ett fåtal teman och låta eleverna fördjupa sig ordentligt i det de gör.

– Vikten av kvalitet och feedback. Det blir troligen våra största lärdomar, säger han.

På väg upp till lärarrummet möter vi en pojke i nian. Mikael Fröjdö frågar honom hur det går med projekt nio – ett temaarbete som alla nior vanligtvis jobbar med under den sista skolveckan i maj. Han har en idé, men rektorn verkar inte helt övertygad. Årets nior har visserligen fått lite extra tid, men att jobba med projekt är utmanande – och speciellt på distans.

– Kom ihåg att du inte hinner bygga någon rymdraket, det måste vara en realistisk idé. Och något som låter sig göras på distans, säger Mikael Fröjdö. ■

Så lyckas du med distansstudier

- Håll fast vid dina vanliga morgonrutiner. Är frukost, borsta tänderna och gå gärna ut och ta lite frisk luft innan du börjar med skolarbetet.
- Kom ihåg att pausa. I skolan jobbar du inte heller 6-7 timmar i sträck. Ha raster och ät både lunch och mellanmål under dagen.
- Skärmtiden ökar. Kom ihåg att stiga upp och ta pauser. Gör gärna lite enkel pausgymnastik för att hålla axlarna och nacken i skick.
- Det här är inget lov. Även om du inte är på plats i skolan så innebär distansundervisning att det är en vanlig skoldag. Du behöver också ta lite mera ansvar för din egen skolgång. Kolla dina uppgifter varje morgon och planera din dag.
- Var finns information? Följ med informationen och instruktioner i skolans system (i Nykarleby sköts kontakten i huvudsak via Wilma).
- Rätt verktyg. Har du inga egna digitala verktyg? Kontakta skolan så får du låna en dator eller surfplatta.
- Håll kontakten. Man kan studera tillsammans även på distans. Testa olika verktyg för videokonferenser för att plugga tillsammans med dina kompisar.
- Var aktiv. Kom ihåg att fråga läraren om något är oklart eller om du behöver hjälp.

Källa: Tipsen är skrivna av pedagogen Jouni Koponen och översatta av Mikael Fröjdö, som i sin tur delat ut dem till sina lärare

SFV samlar och sprider goda modeller för distansundervisning: Tio bidrag uppmärksammas med stipendium

Text Christine Skogman, Niklas Wahlström, stipendiemottagarna

I april inbjöd SFV lärare att skicka in tips och modeller för distansundervisning, och vi fick in totalt 153 bidrag! Målet med insamlingen är att samla de tips, modeller och idéer som uppstår under dessa exceptionella tider för nutida och framtida behov. Materialet får även gärna användas som inspiration för vidareutveckling av när- och distansundervisningen på skolorna. Alla inkomna bidrag publiceras på projektets webbplats, www.sfv.fi/distans.

Tio bidrag uppmärksammas med ett stipendium på 8 000 euro, som fördelas mellan lärare (3 000 euro) och skola (5 000 euro). Dessutom får alla som skickade in ett bidrag pedagogisk litteratur som tack för viljan att dela med sig. Inom den grundläggande utbildningen har utmaningarna varit störst. Sju av tio stipendier går därför till bidrag vars innehåll riktar sig till grundläggande utbildningen (förskolan–årskurs 9). Här nedan kan du läsa mer om de bidrag som uppmärksammades med stipendium.

Grundläggande utbildningen förskola till årskurs 6

Veronica Lönnqvist
Åshöjdens skola, Helsingfors
FOTO: PRIVAT

12 PEDAGOGISKA TIPS FÖR LÄRARE SOM UNDERVISAR OCH HANDLEDER PÅ DISTANS

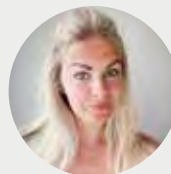
I videon *10 tips för en bättre distansundervisning* får vi inte tio men tolv praktiska tips för en mera strukturerad, differentierad och engagerande distansundervisning. Videon fäster på ett inspirerande sätt uppmärksamhet på mångfalden av de faktorer en lärare bör ta hänsyn till i planeringen av undervisning på distans.

● Beskriv en positiv upplevelse som du upplevt under en distanslektion.

Alla de gånger eleverna själva tagit initiativet att jobba tillsammans eller kommit på idéer som vi kan göra tillsammans på distans.

● Vad kommer du att ta med dig till närundervisningen av det du utvecklat under distansperioden?

Jag kommer definitivt fortsätta att använda mig av Google Classroom som en brygga mellan klassrummet och hemmen. På så sätt kan vårdnadshavare ta del av klassens projekt och bli mera inkluderade i skolvardagen.

Daniela Strandberg
Malms skola, Pargas
FOTO: PRIVAT

HEMSIDA SOM STÖD FÖR DISTANSUNDERVISNING DÅ LÄRPLATTFORM SAKNAS.

Videon *Undervisningskoncept på distans via hemsida* berättar om hur man kan skapa en strukturerad, lättillgänglig och motivationshöjande distansundervisning genom att bygga upp ett levande digitalt klassrum i form av en egen hemsida på vilken eleverna själva tar del av skapandet av innehåll.

● Hur har du utvecklats som lärare under distansperioden?

Jag har upptäckt barnens förmåga att anpassa sig och fått se att vi lärare ska verkligen inte underskatta våra elever. Jag har haft mer personlig, ostörd kontakt med varje enskild elev och upptäckt hur mycket det ger, både eleven och mig som lärare. Jag har även hittat arbetssätt som jag önskar jag hade jobbat med långt tidigare.

● Med vilka åtgärder skulle du stärka delningskulturen bland lärarna?

SFVs insamling av material var en ypperlig början på detta. Via olika Facebookgrupper för lärare i Svenskfinland, som skulle kunna ha olika teman (en FBgrupp för bildkonst, mattegrupp och så vidare) tror jag att vi kunde stärka delningskulturen. Tröskeln för att dela med sig skulle bli lägre, tror jag, och responsen man får av andra lärare skulle peppa till att dela ännu mer.

FOTO: LOVELYDAY12 / SHUTTERSTOCK

Johanna Riih -Jungar

Vasa  vningsskola, Vasa

FOTOGRAF: LINUS LINDHOLM

FÖRDELAR MED TVÅLÄRARSYSTEM I KLASSUNDERVISNING P  DISTANS

Videon *Fördelar med tvålärarsystem i distansundervisning* berättar om hur två lärare arbetat tillsammans kring sina gemensamma 30 elever under distansundervisningen. Filmen fokuserar på samarbetet lärarna emellan men också på samarbetet med hemmen.

● **Hur har du utvecklats som lärare under distansperioden?**

Under distansperioden har jag utvecklats framför allt i fråga om att använda plattformen Seesaw och i att hitta kreativa arbetsätt även digitalt. Förmågan att leda en grupp elever, samt att handleda enskilda elever i en videokonferens situation har förbättrats markant under dessa åtta veckor.

● **Med vilka åtgärder skulle du stärka delningskulturen bland lärarna?**

I egenskap av l raru tbildare vill jag tro att delningskulturen stärks av sig själv i och med att den digitala generationen kommer ut i skolorna, de  rvana att dela med sig! Trots att jag verkligen inte själv h r till den generationen har jag alltid upplevt att det lönar sig att dela med sig, det innebär samtidigt att man kan få så mycket tillbaka. SFV:s initiativ att samla in exempel är en mycket bra åtgärd för att kanske så småningom skapa en finlandssvensk materialbank.

Alex Söderholm

Staffansby lågstadieskola, Helsingfors

FOTO: PINJA LEHTINEN

UPPLÄGG FÖR UNDERVISNINGEN D  ÅRSKURS 5 FLYTTADE IN P  CLASSROOM

Videon * rskurs 5 flyttar in på Classroom* berättar om hur en klass flyttade in på Google Classroom då grundskolan övergick till distansundervisningen. Den fokuserar på den pedagogiska helhet han skapade genom användningen av ett allmänt, men i grundläggande utbildningen rätt lite använt, digitalt pedagogiskt verktyg.

● **Hur har du utvecklats som lärare under distansperioden?**

Eftersom eleverna huvudsakligen jobbat utifrån skriftliga instruktioner  r det något jag varit tvungen att lägga stor fokus på: Dels att skriva tydligt, men också så kortfattat som möjligt. Jag har även utvecklats när det gäller respons. Jag har aldrig tidigare gett lika mycket skriftlig respons åt eleverna som nu.

● **Med vilka åtgärder skulle du  ka delningskulturen bland lärarna?**

Dylika projekt som detta  r säkert välkomna för att sätta igång en utveckling. Webbplatsen tutorlarare.fi är också till exempel ett fint initiativ som innehåller mycket användbar information. Jag tror nog fler följer efter så länge någon visar exempel. Bara i Helsingfors finns det ju redan väldigt många lärare i de svenska skolorna och man kunde kanske börja där med att utveckla delningskulturen. Det vore en stor resurs!

Grundläggande utbildningen årskurs 7–9

Melvalan Enlund
Grundskolan Norsen,
Helsingfors

FOTO: PRIVAT

UPPLÄGG FÖR UNDERVISNINGEN I MATEMATIK OCH FYSIK

Videon *SFV-video* berättar hur Melvalan lagt upp undervisningen i matematik och fysik och vilka verktyg han använt. Till dem hör OneNotes anteckningsbok för att skriva och berätta, Open Broadcaster Software för att spela in skärmfilmerna, Microsoft Stream för att dela anteckningarna med eleverna och Microsoft Forms för att ställa eller besvara frågor.

● Hur har du utvecklats som lärare under distansperioden?

Det här är mitt första år som lärare så jag har fått testa på mycket nytt, både vad gäller närundervisningen och distansundervisningen. Jag har utvecklats mest kring arbetet med elektroniska hjälpmedel, även om jag redan innan distansstudierna utnyttjat elektroniska plattformar till viss del i undervisningen. Under distansperioden har jag testat och använt nya elektroniska lösningar – det har funkade bra. Jag kommer att använda dem i närundervisningen.

● Med vilka åtgärder skulle du stärka delningskulturen bland lärarna?

Jag tänker att det är till allas fördel om man delar med sig av material man skapat. Det skulle behövas ett naturligt ställe, en gemensam server eller molnlagringsplats, eller till exempel en mapp för de olika ämnena någonstans i lärarrummet dit man lätt kunde lägga in arbetsblad. Huvudsaken är att det känns lätt och går snabbt.

Arbetsgrupper

Anna-Karin Jern,
Österby skola

Krista Kaihovirta,
Katarinaskolan

Mia Malmsten,
Katarinaskolan

Lasse Lampenius,
Karis svenska högstadium

Mia Skog,
Höjdens skola,
skolor vid Raseborgs stad

FOTO: FILIPPA SKOG

GÖRA EN MÅNGVETENSKAPLIG FAKTAFILM SOM "PROV PÅ KUNNANDE"

Videon *Göra en faktafilm* - film som "prov på kunskande" och mångvetenskapligt handlar om den mångvetenskapliga process som kan användas av elever från åk 5–9 i vilka ämnen som helst. Den omfattar läsning, konstruktion av tankekarta och sammanfattning av en faktatext. Utgående från en storyboard producerar eleverna sedan en faktafilm.Handledningen och bedömningen görs via lärandematriser.

● Hur har ni utvecklats som lärare under distansperioden?

Vi har blivit vana att låta klassen växla mellan arbete i smågrupper/par, enskilt arbete och träff med hela klassen under en lektion. Vi har övat upp smidigheten så att vi snabbt kan växla mellan olika appar, visa vad vi skriver i häftet och visa skärmen. Tröskeln för att ta kontakt med enskilda elever och deras föräldrar har sänkts. Vi känner också att vi kommit närmare speciellt sådana elever som inte tar så mycket utrymme i den fysiska klassen och även elever som är mera avslappnade nu när de inte behöver hålla upp en roll inför sina vänner.

● Med vilka åtgärder skulle du stärka delningskulturen bland lärarna?

Med hjälp av distansundervisningen tog delningskulturen fart ordentligt – visa uppskattning när andra delar! Att följa olika grupper på sociala medier har nu blivit vardag. Vi kollar ofta några grupper för att få idéer och inspiration. Videokonferenser i allmänhet kommer att bli vanligare i framtiden och även föreläsningar med inbjudna talare. På finlandssvenskt håll kunde man ha någon "större" sida där material skulle delas på samma sätt som till exempel på lektion.se.

Berit Jyränoja
Linda Paajes
Anna Pomoell
Jonas Pätt
Celina Schröder
Matias Särs

Winellska skolan,
Kyrkslätt

FOTO: HEIDI PÄTT

LÄRARNAS KOLLABORATIVA PLANERING AV LEKTIONSUPPLÄGG OCH UNDERVISNINGSMATERIAL

Videon *6 * 1 är ibland mera än 6* berättar om hur lärarna i matematik, kemi och fysik undervisar elever i årskurs 7–9 på distans. Lärarna delar på arbetet och förbereder undervisningen som grupp. Till den pedagogiska modellen hör nivåindelade uppgifter, målsteigar och uppgiftsdagböcker. Gruppen visar att man också med enkla tekniska lösningar kan bedriva god distansundervisning.

● Beskriv en positiv upplevelse som ni upplevt under en distanslektion.

Vi har fått se en ny sida av vissa elever som har klarat av att ta ansvar för sin egen inläring och varit mer engagerade under distanstiden jämfört med i vanlig undervisning, till exempel genom att aktivt delta i lektionschattar. Många elever har upplevt att hemlaborationer har varit roliga, både i fysik (bestämma ljudets hastighet) och i kemi (göra egen ost eller jäsa deg samt fundera på produktutveckling). Berit: "Vilken fröjd att sätta en vårlördag på att läsa dessa laborationsrapporter!"

● Vad kommer ni att ta med er till närundervisningen av det ni utvecklade under distansperioden?

Vi har lärt oss att vi är mera kreativa än vi tidigare trott. Dessutom har vi en stor mängd färdigt material som vi kommer att använda många gånger igen, till exempel självständiga test. Hemlaborationer fortsätter vi också med och Classroom har blivit en ännu mer självklar del av undervisningen.

Gymnasiet

Marina Lindholm
Gymnasiet
Grankulla samskola/
Hagelstamska skolan,
Grankulla

FOTO: PRIVAT

UPPLÄGG FÖR MUSIKUNDERVISNING PÅ DISTANS

Videon *Att musicera på distans* berättar om hur man kan sammanställa material och uppgifter så att elever kan musicera hemma, med eller utan riktiga instrument, och hur de i stor grad kan styra och ta ansvar för sitt eget lärande, också i ett så praktiskt ämne som musik.

● Beskriv en positiv upplevelse som du upplevt under en distanslektion.

När jag testade på att musicera live: Jag spelade, sjöng och talade till datorskärmen medan de studerande spelade på andra sidan rutan med stängda mikrofoner. Jag försökte bland annat förklara åt en av eleverna hur man knäpper på gitarr och åt en annan hur man ackompanjerar på piano med både höger och vänster hand. Det var konstigt, lite frustrerande och synnerligen onaturligt – men positivt att det fungerade! Musiken förenar!

● Vad kommer du att ta med dig till närundervisningen av det du utvecklat under distansperioden?

Jag ska försöka ge ännu mera tid för individuell handledning. Studerandena kan spela och öva på egen hand om jag ger dem material, medan jag handleder allt efter behov. Jag måste bara bli bättre på att tåla lite kaos.

Annette Kronholm-Cederberg
Topeliusgymnasiet,
Nykarleby

FOTO: JEANETTE ÖSTMAN-SPT

STOR- OCH SMÅMEET SOM KOLLABORATIVA METODER ATT REPETERA OCH ÖVA INFÖR PROV

Videon *Från kollaborativt till individuellt skrivande - provförberedelse i stor- och småmeet* visar upplägget av en provförberedelselektion i en modersmålskurs i gymnasiet. I videon presenteras användningen av Google Meet för kollaborativt arbete i stora och små grupper.

● Hur har du utvecklats som lärare under distansperioden?

Som lärare på distans har jag blivit än tydligare, kanske övertydlig i mina instruktioner och upplägg av ett undervisningspass. Jag har också valt att lita mer på studerande, överlämna ansvaret på dem i tätt återkommande småmeet där jag inte har någon egentlig insyn i hur lärandet och arbetet fortskrider. Jag upplever ändå att frånvaron minskat och att studerande kommer i tid till lektionerna. De sitter och väntar på mig i sina skärmutor när jag loggar in.

● Med vilka åtgärder skulle du stärka delningskulturen bland lärarna?

Lärare är tidspressade. De måste se den direkta nyttan med att dela med sig och ta del av andra. Det ska vara låga trösklar och mycket enkel teknik, som uppmuntar spontana delningar. Facebookgruppen "Distansundervisning i Svenskfinland" är ett exempel på spontandelning som uppstod ur ett skriande behov. SFVs initiativ med verkligt fina morötter i prispengar är också ett lowvärt exempel. Att delta i den här tävlingen var ett sätt för mig att tvingas filma mig själv, producera en vlogg eller instruktionsvideo. Det blir förmodligen fler i framtiden.

Yrkesläroanstalter

**Rufus Gylling,
Stefan Westerback**
Folkhälsan utbildning,
Solvalla idrottsinstitut,
Esbo

FOTO: BJÖRN ANDERSSON

ANVÄNDNINGEN AV LIGHTBOARD SOM TEKNISKT VERKTYG I DISTANS-UNDERVISNINGEN

Videon *Lightboard* berättar hur användningen av en skiva av plexiglas på ett innovativt sätt kan användas som en annorlunda svart tavla. Verktöget gör det möjligt att kombinera traditionella arbetsätt med nya fångslande element. Med hjälp av tavlan stiger lärarna in i artificiella världar för att demonstrera i princip vad som helst!

● Beskriv en positiv upplevelse som ni upplevt under en distanslektion.

Rufus: Jag har på flera håll hört studeranden vara tacksamma över en lugnare studiemiljö överlag. Klassrum är ibland lite stökiga, och studeranden som har lite svårt att koncentrera sig har tydligen kunnat ordna ett lugnt utrymme åt sig där hemma.

Stefan: Det är alltid positivt då det distansundervisningen till trots, uppstår spontana diskussioner.

● Vad kommer ni att ta med er till närundervisningen av det ni utvecklat under distansperioden?

Rufus: Idén med välproducerade videon där saker introduceras eller sammanfattas i korta snuttar på ett visuellt attraktivt sätt. Dessa kan användas under en lång tid framöver, exempelvis i flipped-classroom undervisning, vilket motiverar mängden extra arbete de förutsätter.

Stefan: I och med den lugna helheten vid användning av Lightboard så kommer vi nog att fortsätta att laga korta snuttar om djupgående anatomi. De kan man ta med sig i närundervisningen och via videon snuttarna bygga upp bland annat grupparbetsuppgifter.

Teater Taimine tog skeden i vacker hand

– barnpjäserna kompletteras med kortfilmer

Text Mikael Sjövall ~ Foto Teater Taimine

Den finlandssvenska turnéteatern Taimine har i likhet med alla andra teatrar drabbats hårt av coronakrisen. I stället för att förlamas av pandemin är Taimine nu i färd med att spela in några kortfilmer om sina föreställningar som anpassas för skolornas pedagogiska behov.

Taimine hann spela pjäsen *Ruskigt på riktigt* i fem veckors tid efter premiären i februari, men måndagen den 16 mars briserade bomben. Då beslöt regeringen att det råder undantagsförhållanden och att alla sammankomster med fler än tio personer förbjuds.

– Restriktionerna innebar för vår del att vi var tvungna att ställa in sammanlagt 151 av vårens och sommarens föreställningar som nu har flyttats till hösten, säger teaterchef Carl Gustav Wentzel.

Till exempel pjäsen *Lyckomanifestet* fick stryka på foten samtidigt som skådespelarnas utkomst uteblev.

– Den sista veckan som vi spelade *Ruskigt på riktigt* kändes spöklik. Vi spred ut åskådarna för att behålla tillräckligt avstånd och trygga den sociala distansen. Varje gång någon hostade stelnade både skådespelarna och publiken till, berättar Wentzel.

Med 151 försvunna föreställningar gällde det att snabbt hitta på alternativa lösningar för vårens verksamhet.

– Vi har ägnat en del av tiden åt att se över våra rutiner och så har vi repeterat höstens pjäs *Klassens drottning* som berättar om social utfrysning ur tjejers perspektiv.

Typ paddan Susanne är Leopold Prinshjärtas bästa vän.

”

Det är kontakten med barn och unga som ger det här jobbet mervärde. De unga är så närvarande och spontana.

SEX KORTFILMER OM AKTUELLA PJÄSER.

Trots alla undantagsförhållanden och en tom spelkalender fick Taimine flera förfrågningar om de kunde satsa på en strömning av sina pjäser.

– Teater på film blir sällan bra om man som vi saknar de resurser och den teknik som behövs för att produktionen ska vara tillräckligt proffsig och inte se hemlagad ut, säger Wentzel.

I stället för strömning gick Taimine in för att göra sex kortfilmer på vissa utvalda godbitar från sina pjäser där man lyfter fram det övergripande budskapet. Två av kortfilmerna ska betjäna daghemmen, två ska produceras för klasserna 1 till 6 och två filmer ska anpassas till högstadielävernas och gymnasiernas behov. Kortfilmerna kompletteras med underlag för självstudier och grupparbeten.

– Ett grupparbete kan till exempel handla om förmågan att visa hänsyn och ta andra människor i beaktande. Eller så kan uppgifterna handla om det svåra i att vara lyhörd och lyssna på andra människors behov, berättar Wentzel.

SFV FINANSIERADE INSPELNINGARNA.

Inspelningen av kortfilmerna började genast efter valborgshelgen och materialet kan användas av skolorna från och med den 18 maj.

Fidel är en stadshund.
Ruskigt på riktigt är en pjäs
som handlar om konsten att
samarbeta och att lära sig säga förlåt.

Trots att det har varit full rulle under pandemin har teaterns ekonomi väckt huvudbry. Ungefär hälften av Teater Taimines intäkter bygger i normala fall på försäljning av pjäser medan resten av inkomsterna utgörs av bidrag. På grund av coronakrisen trillade alltså nästan hälften av årets budget bort.

– Det som håller oss flytande just nu är Svenska kulturfondens coronabidrag till skådespelarna och Svenska folk-

skolans vänners ekonomiska stöd till inspelningen av kortfilmerna.

Under sommaren planerar Taimine att sköta åtminstone en del av sina repetitioner ute i det fria vid en amfiteater i Esbo. Det gäller att ladda upp för höstens föreställningar och en intensiv säsong, trots att det fortfarande är oklart hur stora sammankomster som tillåts under återstoden av året.

Vad har coronakrisen har lärt er?

– Vi hade klarat oss bra utan coronakrisen. Å andra sidan har det här gett oss möjligheten att se över våra arbetsmetoder. Det vore konstigt att bara lägga sig på rygg och sträcka upp händerna i väntan på bättre tider. Det gäller att göra det bästa av situationen, säger Wentzel.

Vad ger er energi att kämpa vidare?

– Det är kontakten med barn och unga →

Teater Taimine

- Grundades 2002 som en turné-teater som producerar nyskriven finlandssvensk dramatik.
- Målgruppen är barn och ungdomar i daghem, grundskolor, högstudier och gymnasier.
- I fjol spelades 339 föreställningar för sammanlagt 51 972 barn och ungdomar.
- Aktuell med pjäserna *Ruskigt på riktigt*, *Leopold prinshjärta*, *Klassens drottning*, *Thomas och Tryggve* och *Lyckomanifestet*.
- Satsar i år på sex kortfilmer om sina pjäser.
- Har premierats med Undervisnings- och kulturministeriets barndagspris och Svenska kulturfondens kulturpris.
- Teater Taimines grundare Carl Gustav Wentzel fick priset Skillnaden 2018.

Leopold Prinshjärta är en pjäs om en odräglig diktator som får märka att den största lyckan i livet inte är makt utan gemenskap.

som ger det här jobbet mervärde. De unga är så närvarande och spontana. Det finns en intensitet i kontakten med publiken som ger oss energi.

En del av den kontakten går nu förlorad på grund av den sociala distanseringen och de påbud som coronakrisen tvingar fram. I vanliga fall är Taimines pjäser interaktiva och barnen får en chans att medverka på scenen under förhållanden som Wentzel beskriver som ”organiserat kaos”. Nu uppstår kontakten på distans. Ändå är det minst lika viktigt att hitta rätt tonläge i de pjäser som nu spelas in som kortfilmer. Speciellt de pjäser som spelas för

tonåringar kan kräva omsorgsfull planering.

– Tonåringar är klipska, snabba och uppvuxna med mobilen och andra tekniska manickor. Det betyder att tempot i pjäserna måste vara snabbt och att upplägget ska vara humoristiskt för att det ska fånga deras intresse.

Hur tillmötesgår ni de förväntningarna?

– Det är viktigt att spela för dem och att pjäserna handlar om dem. Vi vuxna ska inte hötta med pekfingret och säga ”så ska man leva”. Det är viktigt att bjuda på sig själv och lämna skamkänslorna hemma, säger Carl Gustav Wentzel. ■

Med hjälp av Vännerna

TEATER TAIMINE

Fokusområde: Bärkraftiga modeller för långsiktig kulturverksamhet

Beviljat ändamål: Ett virtuellt material med scener ur teaterns föreställningar samt ett tillhörande virtuellt pedagogiskt material.

Beviljat belopp: 5.000 euro

Tidsperiod: 3–10.2020

Förväntat resultat: Att trots Coronaepidemin kunna erbjuda elever och barn en kontakt till teaterkonsten och även bidra till att skapa ett meningsfullt material för distansundervisning.

Viruset som läromästare

Klarare vatten, renare luft och mindre stress. Coronavirusets verkningar kan mitt i all smärta och oro även ges en positiv framtoning. Man kunde till och med tala om ett nyväckt hopp för mänskligheten.

När den globala flygtrafiken i praktiken upphör, haven befrias från passagerarfärjornas nedsmutsning, industrier kopplas ned och människor tvingas till en mera geografiskt stationär tillvaro blir miljöavtrycket så mycket mindre.

Vi behöver bara tänka på massturismens symbol, den undersköna staden Venedig. I normala fall är kanalerna nedsmutsade av en illaluktande smet; efter några veckor av corona och reseförbud hade vattnet återhämtat sig på ett förbluffande sätt. Det enda vettiga med tanke på framtiden är att turistflödet begränsas.

Förhoppningsvis har vi alltså lärt oss något av coronan, hur hemsk och nedbrytande smittan än ter sig.

Innerst inne handlar det om att hantera vår gemensamma värld med respekt och ödmjukhet. Inom ramen för ett demokratiskt samhällsskick har individualismen brett ut sig på ett till synes ohejdbart sätt. Vi har blivit vana vid att förverkliga oss själva, utan att ta hänsyn till medmänniskor.

Delvis har det paradoxalt nog skett genom en naiv tro på att massa och kollektiv alltid är lika med tillhörighet. Många har vittnat om sin skräck för ensamheten i coronans spår. Ordet karantän har nästan blivit liktydigt med ett fängelse.

Ändå borde varje människa lära sig ett mått av ensamhet, utan att det för den skull handlar om att isolera sig. Alla behöver en stund av eftertanke, ro och tystnad, det som blivit en bristvara i modernitetens tidevarv. I den meningen behöver en tids karantän inte alls vara någon katastrof, utan kan snarare ses som en handling av solidaritet.

Blir världen någonsin sig lik efter coronan?

Förmodligen inte, även om minnet är kort. Att vi skulle resa på samma sätt som förr ter sig osannolikt.

Den stora risken är att politiska rörelser med dragning till diktatur nu vädrar morgonluft och låter undantagslagar förvandlas till norm. Då blir ett virus som coronan inte bara ett hot mot vår hälsa utan mot hela vårt samhällssystem.

Gustaf Widén

ÄR JOURNALIST OCH FÖRFATTARE SAMT
MEDLEM AV SFV:S STYRELSE.

”

Innerst inne handlar det om att hantera vår gemensamma värld med respekt och ödmjukhet.

SFV:s pris, medaljer och vistelsestipender 2020

NY TID, MARIA SID
OCH ARMI MIKKOLA

fick SFV:s stora pris

Den 1 april uppmärksammade SFV insatser för utbildningen, kulturen och fria bildningen på svenska i Finland. Vi delade ut utmärkelserna genom att offentliggöra namnen på årets prismottagare, medaljörer och vistelsestipendiater på sfv.fi/2020. På webbsidan kan du ta del av hälsningen från SFV:s ordförande Wivan Nygård-Fagerudd.

Text Christine Skogman

Janne Wass
FOTO: NY TID

Maria Sid
FOTO: MATILDA RAHM

Armi Mikkola
FOTO: RABBE SANDELIN

Folkbildningsmedaljen, Kulturpriset och Brobygggarpriset

FOLKBILDNINGSPRISET på 15 000 euro tilldelas *Ny Tid*, svenskspråkig kultur- och samhällstidskrift i Finland

Kulturtidskriften *Ny Tid* står för en öppen och analytisk samhälls- och kulturjournalistik med hög ambitionsnivå. Förankrad i en finlandssvensk tillhörighet granskas samhällsutvecklingen såväl ur ett närperspektiv som globalt.

I ett läge där mångfalden och antalet röster i kulturjournalistiken minskat har *Ny Tid* strävsamt agerat arena för gedigen kulturkritik. Den 75-åriga tidskriften har också i decennier varit en viktig plantskola för finlandssvenska journalister och författare. De omställningar som dels de brutna banden till partivänstern, dels övergången till närvaro på nätet inneburit, har genomförts väl och målmedvetet, och i politiska frågor har *Ny Tid* kunnat vara en sansad part vars intellektuella grepp väcker respekt också hos motpoler.

Med en journalistik där samhället skärskådas med kulturella glasögon och kulturen med samhälleliga glasögon framstår tidskriften *Ny Tid* som en folkbildande aktör av betydelse på det finlandssvenska mediefältet.

Folkbildningspriset instiftades 1942 på initiativ av skolrådet **John Österholm** och bar tidigare benämningen "Priset till folkbildningens trotjänare".

KULTURPRISET på 15 000 euro ur Signe och Ane Gyllenbergs fond tilldelas **Maria Sid**, skådespelare, regissör och teaterchef, Stockholm

Maria Sid belönas för en mångsidig och gränsöverskridande insats med få motstycken inom finlandssvensk teater. Hos henne förenas den professionella konstnärens inlevelse med en administrativ förmåga, som fört henne till posten som chef för Nordens största teaterhus.

Maria Sid utexaminerades från Teaterhögskolan i Helsingfors 1993 och anställdes 1997 vid Svenska Teatern, där hon tidigt uppmärksammades för sitt intuitiva och säkra skådespeleri. Hennes intresse för regi resulterade småningom i en rad populära föreställningar med musikalerna *My fair lady* som ett genombrott. Roller i många tv-produktioner gjorde henne snart till en känd aktör även på finskt håll och i Sverige, där hennes prestation i serien *Livet i Fagervik* lovordats.

Maria Sid knöts 2018 till Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm, där hon hösten 2019 utsågs till teaterchef. Hennes avspända och öppna ledarstil låter friska vindar svepa genom en av Sveriges viktigaste kulturinstitutioner.

Kulturpriset ur Signe och Ane Gyllenbergs fond instiftades 1965. Det ges enligt statuten för väl utförd gärning Finlands svenska kultur till fromma.

BROBYGGGARPRISET på 10 000 euro tilldelas **Armi Mikkola**, undervisningsråd, Helsingfors. Armi Mikkola har under en lång karriär innehaft ett stort ansvar inom utvecklandet av lärarutbildningen och lärarfortbildningen i Finland. Hon har arbetat systematiskt för att säkra tillgängligheten till lärare och lärarutbildning på alla stadier på Finlands båda nationalspråk. Mikkola har även haft ansvar för utvecklingen av högskoleexamina och undervisning vid universitet och högskolor. Armi Mikkola har engagerat sig lika fullt i sina ansvarsområden oberoende av undervisningspråk, och hon har alltid sett till de specifikt svenskspråkiga behoven och värvat om svenskspråkiga utbildningen. Hon har även uppskattats högt som medlem i centrala arbetsgrupper och som en given föreläsare i många svenskspråkiga sammanhang.

Brobygggarpriset instiftades av SFV:s styrelse 2011, och bör enligt statuten tilldelas en person som med egen insats har ökat förståelsen och toleransen för det svenska i Finland. Priset delas ut vartannat år.

Folkbildningsmedaljen

SFV:s folkbildningsmedalj har delats ut sedan SFV:s 80-årsjubileum år 1962, och skall enligt statuterna tillfalla en eldsjäl som spridit kunskap och bildning genom ett ideellt engagemang på svenska. Till medaljen hör en prissumma på 2 500 euro. I år delade SFV ut fyra folkbildningsmedaljer.

FOTO: BARBRA SUNDBACK: JACOB SAURÉN / ÖVRIGA FOTON PRIVATA

Lennart Brunnsberg, Houtskär. Lennart Brunnsberg har ett brinnande intresse för sin hembygd Houtskär, där han även verkat som Houtskärs Kulturgilles ordförande i nära tjugo år. Som den härdiga hantverkare han är har Lennart bokstavligen snickrat ihop Houtskärs hembygdsmuseum, vilket i dag drivs och upprätthålls av Kulturgillet. Genom sitt engagemang i det lokala kultur- och hembygdslivet för han traditioner och kunskap vidare för kommande generationer.

Berndt Gottberg, yrkesguide, agronom och **Lena Selén**, utställningsansvarig, Degerby, Ingå. Under flera decennier har Lena Selén och Berndt Gottberg engagerat sig för att levandegöra och belysa Porkalaparentesen i Västnyland. Deras oförtröttliga engagemang och dedikerade arbete omfattar såväl guidningar och föreläsningar som ett flertal skrifter i ämnet, och framför allt initierade utställningar på Museet Degerby Igor, som sedan starten 1997 har lockat gäster från när och fjärran.

Barbro Sundback, psykolog, Mariehamn. Barbro Sundbacks intresse för musik har i kombination med hennes förmåga att engagera också andra berikat öricket med såväl kammarmusik som opera. Kulturföreningen Katrina, som hon lett och som tillkom på hennes initiativ, har med framgång ordnat årliga kammarmusikfestivaler på Åland sedan början av 2000-talet. Därtill har Barbro gjort en stor ideell kulturinsats som ordförande för Ålands fredsinstitut och åländska Emmaus.

Hagforsmedaljen

Hagforsmedaljen har sedan SFV:s 100-årsjubileum 1982 delats ut som erkänsla för förtjänstfull gärning till förmån för den svenska kulturen och det svenska språket i Finland. Till medaljen hör en prissumma på 2 500 euro.

FOTO: SAMTLIGA PRIVATA

Anna Edgren är kulturkoordinator vid Åbo stads fritidssektor, men hennes engagemang är långt större än vad arbetsbilden skulle kräva. Hängivet och systematiskt har hon lyft upp den svenskspråkiga barnkulturen i Åbo och lyckats sammanföra både mindre och större organisationer i fruktbart samarbete. Som ett exempel må nämnas Barnkulturfestivalen, ett årligt jippo, som inspirerar och lockar barnfamiljer att uppleva och upptäcka den svenskspråkiga barnkulturen i staden.

I över fyrtio år verkade **Christer Forsström** som ordförande för Nedervetil hembygd-förening. Under hans ledarskap kunde föreningen rädda K.J. Hagfors hemgård, som i dag är ett mångsidigt kulturcentrum med kulturaktiviteter och hembygd-fester. Med skådespelet *Näver-Ant* om Anders Chydenius, som Christer skrev 1999, lades grunden även för en aktiv och kunskaps-förmedlande teaterverksamhet.

Catharina Latvala, Borgå, kan med fog anses höra till en av landets duktigaste barnbibliotekarier. Hon är en verklig förebild för ökad läslust, som inspirerande och empatisk hittar vägen till barnets litterära hjärta och öppnar dörrarna till läsandets fascinerande värld. Med expertis väljer hon ut böcker för barn och ungdomar i alla åldrar, och visar därigenom att läsande inte är bara nyttigt utan även roligt.

Lorenz Uthardt, politices doktor, ödemarksråd, Malax. Lorenz Uthardt är vida uppskattad för sitt engagemang för jordbrukarnas framtid. I sin doktorsavhandling fokuserade han på jordbrukaren mellan tradition och förnyelse. Han har även givit ut ett vetenskapligt arbete i bokform om jaktetik. Som den sanna folkbildare han är delar han som uppskattad skribent och talare generöst med sig av sin kunskap, och också som kommunfullmäktiges ordförande arbetar Lorenz oförtrutet för kommunens bästa och landsbygdens framtid.

För **Carl-Gustav Mangs**, Kaskö, har samhällsengagemanget blivit en livsstil. Genom sina insatser för det allmänna och genom sitt oförtröttliga engagemang för teaterlivet och samhället har han konsekvent visat på möjligheterna att engagera sig i och för det svenska. Han har därigenom under en lång tid målmedvetet värnat utbildning och kulturutbud på svenska både lokalt och regionalt.

Svenskläraryrprisen

Svenskläraryrprisen på 5 000 euro delas ut till i finska utbildningsenheter verksamma lärare, som inspirerat och motiverat sina elever eller studerande till studier i svenska, ökat kunskaper och intresse för de nordiska länderna, nordisk gemenskap och samarbete, och/eller främjat samarbete mellan svensklärare inom olika gemenskapsformer och nätverk för att främja utvecklandet av undervisning, läromaterial, utbildning eller fortbildning. Svensklärarna i Finland r.f. nominerar till Svenskläraryrprisen.

FOTO: HANNELE HAATAJA: VALTTERI MULKAHAINEN / ÖVRIGA FOTON PRIVATA

Mikaela Friis, lektor i svenska vid Turun klassilinen lukio, premieras för hennes mångsidiga projekt och engagemang i utformandet av den nya läroplanen i Åbo stad. Utöver detta skriver Mikaela *Megafon* och *Fokus* läromaterial för grundskolor och gymnasier. Genom sitt strålände och alltid så vänliga sätt, får Mikaela det svenska språket att bli en naturlig del av den finländska vardagen.

Hannele Haataja, lektor i svenska och engelska vid Sotkamon lukio har i över tre decennier undervisat i svenska i Kajanaland. De långa avstånden till trots, deltar hon aktivt i Svenskläraryrarnas kurser och utbildningsprogram och som den inspirerande lärare hon är, arrangerar Hannele regelbundet kurser i svensk litteratur och paneldiskussioner på svenska.

Johanna Jokela, lektor i svenska vid Etelä-Tapiolan lukio, har i nästan trettio år målmedvetet utvecklat sin svenskundervisning genom diskussioner inom sociala medier och ständig vilja till förnyelse. Hennes krävande, samtidigt dock uppmuntrande sätt att motivera sina studerande, har nått utmärkta resultat både inom uppsatstävlingar och student-skrivningar.

Sari Pukonen, lektor i svenska och tyska vid Ressun lukio i Helsingfors och Luostarinvuoren koulu i Åbo, har skapat grunderna till den nuvarande språkbadsundervisningen i högstadiet i Luostarinvuoren koulu i Åbo. Under sina snart tjugo år som språkbads-lärare har hon skrivit läromaterial för språkbaden och lärobokserien *Megafon* för grundskolan. Saris erfarenhet som svensklärare i Spanien har även tillfört ett mångkulturellt inslag under lektionerna.

Anne Tiihonen är lektor i svenska vid Joensuu lukio där hon även undervisar vid IB-linjen. Anne sköter kontakterna med vänorten Linköping och är en av eldsjälarna bakom de årliga utflykterna till vänskolan i Sverige. Hon har, vid sidan av sitt lärarjobb, i femton år fungerat som sekreterare för Pohjola-Norden i Joensuu och genom sin personliga insats lyckats öka lokal föreningens synlighet på orten.

SFV:s vistelsestipendier

Beijarholmsstipendiet

I enlighet med donatorn Birgit Ekbergs instruktioner ger SFV årligen möjlighet för lärare och lärare inom småbarnspedagogik att söka ett vistelsestipendium i form av en sommarvistelse på Beijarholmen i Barösund, Ingå. Stipendiet delas upp i separata perioder för lärare, och lärare inom småbarnspedagogik.

FOTO: PRIVAT

Lärare, 15.5–14.7.2020:

Anna Sjöblom, specialklasslärare, Karis svenska högskolepedagogiska utbildningscentrum, Raseborgs stad

Lärare inom småbarnspedagogik, 16.7–15.9.2020:

Anna-Lena Baarman, barnträdgårdslärare, Vindängens daghem, Vasa stad

Lillholmsstipendiet

Hemmanet Lillholmen i Västanfjärd på Kimitoön testamenterades till SFV år 1970 av justitierådet Walter Backman. Också här delas sommaren upp i två vistelseperioder: en för kulturarbetare på det finlandssvenska kulturfältet, och en för bibliotekarier.

FOTO: PRIVAT

Kulturarbetare 15.5–14.7.2020:

Helen Korpak, skribent, fotograf, konstkritiker, Helsingfors

Bibliotekarier, 16.7–15.9.2020:

Lisa Ahlvik, bibliotekarie, Pedersöre kommunbibliotek, Jakobstad

Biskops Arnö

Vistelsestipendiet för en författare på Biskops Arnö tillfaller journalisten och författaren Matilda Gyllenberg, Grankulla. Gyllenbergs lovordade debutroman *Det lungsjuka huset* (2019) är en stilsäker och suggestiv psykologisk thriller, som utforskar existentiella frågor om bland annat moderskap, ambivalens och godtrogenhet.

FOTO: NIKLAS SANDSTRÖM

Caj Ehrstedts pris

Caj Ehrstedts pris är en sångtävling där prissumman på 5 000 euro utgår ur Eva och Caj Ehrstedts fond. Tävligen är avsedd för en finlandssvensk sångare som inte fyllt 30 år, och ges i genren klassisk musik. Tävligen utlyses vart tredje år. Årets prisnämnd bestod av musikmagister Wivan Nygård-Fagerudd och pianisten Folke Gräsbeck.

FOTO:PRIVAT

Aurora Marthens, operasångare, Esbo

Caj Ehrstedts pris tilldelas den lyriska sopranen Aurora Marthens, 28 år.

Redan i den första sången visade hon sina starka sidor – **Sibelius** hisnande svåra *Jubal* fick ett utomordentligt fint framförande, dessutom som live-inspelning från en konsert. Marthens höll närmast idealisk renhet i de krävande intervall-hoppen. Också sångerna av **Kuula** och **Wolf** klingade förträffligt. I den stora opera-arian ur **Donizettis** *Lucia di Lammermoor* överträffade hon slutligen förväntningarna med råge. Inte bara lyriskt höga avsnitt lyckades, utan här fanns också betydande skicklighet med lätta koloratuornamenteringar samt också tyngre dramatiska utbrott.

För tre år sedan tilldelades Aurora Marthens ett hederspris för en välsjungen tysk lied. Det är nu positivt att notera, att Marthens under de senaste tre åren gått framåt med raska tag.

Aurora Marthens är född och uppvuxen i Esbo. Hon har avlagt kandidatexamen vid Sibelius-Akademien 2018 och magistersexamen i Universitat der Kunste i Berlin ar 2019.

Filip Werthmann, Ekenas, hederspris pa 1 000 euro

Tenoren Filip Werthmann, 29 ar, tilldelas ett hederspris for en valsjungen skandinavisk lied, Wilhelm Peterson-Bergers *Jungfrun under lind*. I lokala, vastnylandska forhallanden har han varit verksam som korsangare sedan barnsben, samt senare i betydande musikal- och teaterroller, bland dem titelrollen i **Cecilia Damstroms** framgangsrika barnopera *Dumma kungen* ar 2017 till **Monica Wikstrom-Jokelas** libretto.

Filip Werthmann var i tiden bekant med tenoren Caj Ehrstedt, som med sakerhet skulle ha glatt sig over Werthmanns langvariga, hangivna verksamhet som sangare.

Studiecirkelns återkomst

”Med studiecirkel kan vi hantera de flesta av vår tids utmaningar!” Detta påstående har jag framfört rätt ofta i offentliga sammanhang. Till exempel på mina föreläsningar på universitetet. För yngre universitetsstudierande, födda på 1990-talet eller senare, har jag säkerligen framstått som en kvarleva från en förgången tid. Att dessutom betona bildningens betydelse har inte gjort saken bättre.

Studiecirkel är ett ideal svår att förverkliga i praktiken. Den handlar om att kollektivt och kollaborativt granska och förstå ett fenomen eller en utmaning. För att kunna ta ställning till fenomenet (dess värde eller funktionalitet) och därefter agera samfällt och rationellt. Ordet studiecirkel används rätt sällan idag. Men i forskning om skolans arbete och dess utveckling förekommer ofta begrepp som ’professionella lärandegemenskaper’ eller ’lärande organisationer’. Principerna och praktikerna för dessa sammanfaller långt med studiecirkeln.

Jag identifierar två, varandra kompletterande former av studiecirkel. Den första går ut på att man delar med sig av sin livserfarenhet och –orientering. Formulerar dessa i ord, inför andra. Lyssnar och tar till sig av andras livserfarenheter. På ett respekt- och tillitsfullt sätt. Diskussionen och reflektionen förädlar den mänskliga erfarenheten, gör den gemensam. Detta i syfte att förstå sig på sig själv och sina medmänniskor, i den tid och verklighet man befinner sig i. För att växa som människa och bli mera människa – tillsammans med andra.

Den andra formen av studiecirkel är av pragmatisk karaktär. Man har en gemensam, praktisk utmaning att ta tag i, ett utvecklingsbehov att hantera. Aktörerna är oftast redan erfarna och sakkunniga i att hantera det som studiecirkeln går ut på. De har provat och testat olika tillvägagångssätt, iakttagit och upplevt misslyckanden och framgångar. Studiecirkelarbetet går ut på att öppet och nyfiket, dela med sig av goda, beprövade och fungerande principer och praktiker, förädla och förbättra den tillsammans.

I mitten av mars 2020, övergick den finländska skolan, på knappa två dygn, från traditionell klassrumsundervisning i skolbyggnader till distansundervisning med hjälp olika typer av digitala verktyg och plattform. På grund av Corona – virus epidemin. Tjuugoandra mars skapar Minttu Myllynen en Facebook –grupp Distansundervisning i Svenskfinland. Den har i skrivande stund drygt 2 600 medlemmar. Och några hundra inlägg om att hantera undervisning och skolarbete på distans. Om beprövade digitala verktyg, om digitalt material producerat av lärarna själva eller tillgängligt på internet, om principer om att hantera skolarbete på distans samt tankar och reflektioner kring den utmanande situationen. En virtuell pedagogisk-professionell studiecirkel?

Petri Salo

PETRI SALO ÄR PROFESSOR I VUXENPEDAGOGIK MED LIVSLÅNGT INTRESSE FÖR DEN FRIA BILDNINGEN. FOTO: PETRI SALO

”

Diskussionen och reflektionen förädlar den mänskliga erfarenheten, gör den gemensam.

Kompetens och kunnande

kopplas till fria bildningen inom SFV

Text Christine Skogman ~ Foto Privat

I april projektanställdes fil.dr Jonas Ahlskog och pol.mag. Malin Ström. De är sakkunniga inom fria bildningen och bidrar framöver med sin kunskap och kompetens: Malin håller i trådarna för Föreningsresursens innehållsförnyelse, och Jonas bidrar med samhällsanalys och texter till den allmänna diskussionen. – Vi är glada över att Jonas och Malin nu finns med i vårt team. Genom deras insatser stärker vi möjligheterna att erbjuda en samtidsrelevant fri bildning, säger Anna-Karin Öhman, rektor för SFV:s studiecentral och sektorsansvarig för Fri bildning.

” Föreningsresursen är en klippa att luta sig mot.

– Föreningsliv har alltid intresserat mig, säger **Malin Ström**, en föreningsmänniska ut i fingerspetsarna. Hon har hela sitt yrkesverksamma liv jobbat inom organisationsvärlden, och för tillfället är hon anställd på Folkhälsans Förbund som organisationssekreterare.

– Jag kom in i föreningslivet via ungdomsrörelsen som 15-åring och har sedan dess varit med i många föreningar på de flesta poster. Jag har lärt mig en hel del om det praktiska föreningslivet den vägen. Till min läggning är jag den typiska ordföranden eller sekreteraren, berättar Malin.

Malin var anställd av SFV i slutet av 1990-talet då hon jobbade med Föreningskompassen – ett mätsystem för föreningar. Nu är hon projektanställd på deltid på SFV för att jobba med Föreningsresursen, SFV:s webbplats för föreningskunskap. Till hennes uppgifter hör i första hand att utveckla och uppdatera Föreningsresursen, svara

på frågor som berör föreningslivet och koordinera arbetet med de andra sakkunniga som är knutna till Föreningsresursen.

– Föreningsresursen är en klippa att luta sig mot: Vi får in över 200 frågor per år, vilket visar på att webbplatsen verkligen behövs och bör finnas kvar. Jag arbetar med att ta tillvara svaren som vi skriver och funderar på hur vi bättre kunde utforma innehållet så att det motsvarar frågeställarnas behov.

På foreningsresursen.fi finns all information som berör föreningslivet tillgängligt på ett samlat ställe, både som inspiration och som uppslagsverk.

– Jag ser framemot att jobba med Föreningsresursen. Det ger mig möjlighet att förkovra mig ännu mer i allt som berör föreningar, och samtidigt kunna utnyttja den erfarenhet som jag fått genom att ha varit med i olika föreningar och organisationer.

Malin Ström

- **Utbildning:** politices magister med statskunskap som huvudämne.
- **Bor:** i Kvevlax, Korsholm tillsammans med man och tre barn i åldrarna 18, 17 och 12.
- **Intressen:** geocaching dvs söka gömmor i naturen med hjälp av en gps, att läsa böcker. På Instagram finns jag med boktips under [@frustrombsbokhylla](https://www.instagram.com/frustrombsbokhylla).

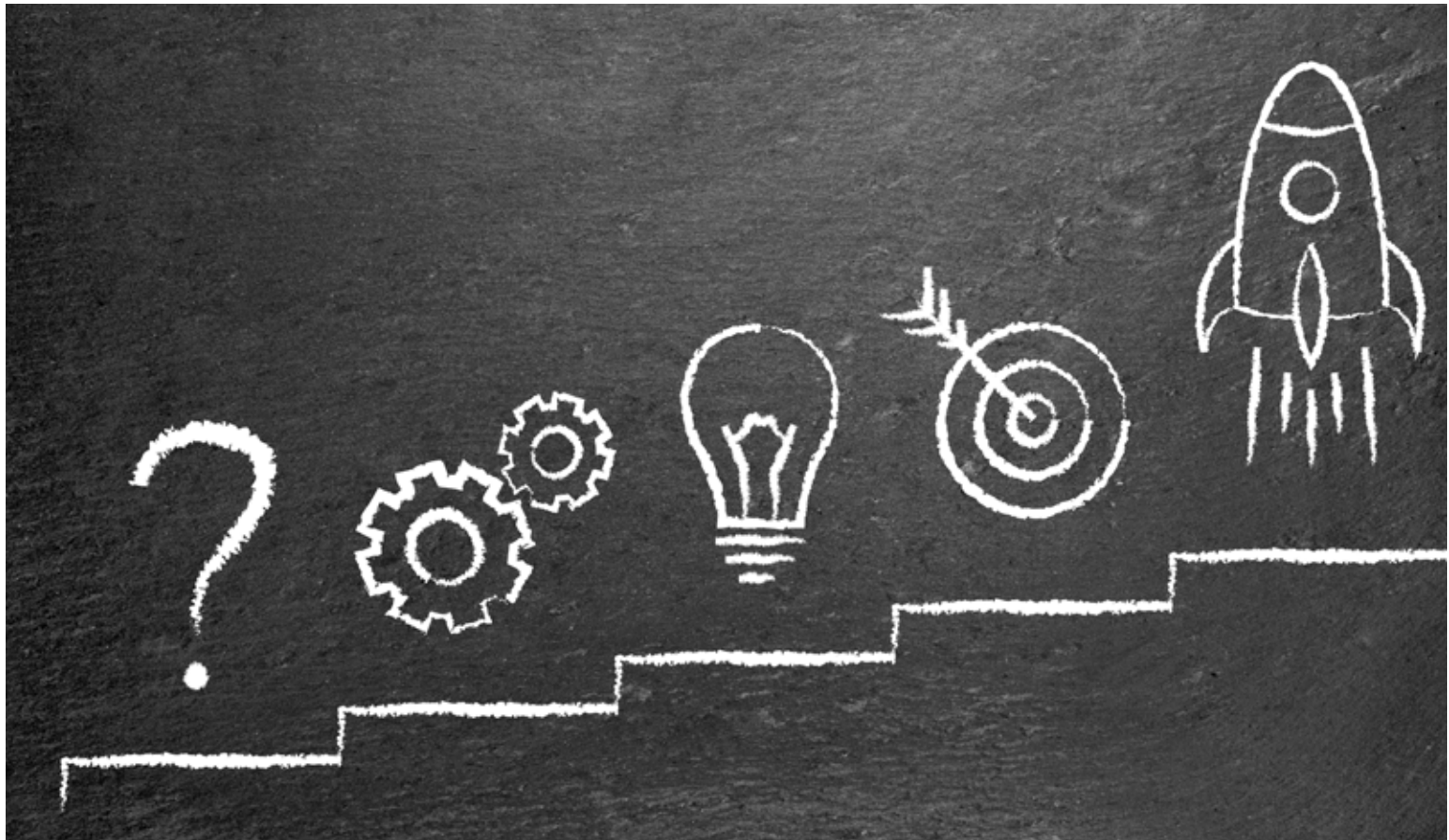

FOTO: ISTOCKPHOTO

Den fria bildningens uppdrag är att erbjuda möjligheter till fördjupning och vidgade perspektiv.

Jonas Ahlskogs uppgifter som projektanställd inom fria bildningen på SFV handlar helt konkret om samhällsanalys, textproduktion och videointervjuer.

– Jag ser mycket framemot att jobba inom SFV och ta mig an de avgörande utmaningarna för den samtida fria bildningen. Som sakkunnig på SFV får jag tillgång till en utmärkt plattform för att fortsätta mitt arbete för en reflekterande och engagerad fri bildning i Svenskfinland, säger Jonas.

För att göra den fria bildningen relevant för samtiden måste man visa hur den kan fungera som ett redskap då vi förhåller oss till den samhällsutveckling som ingen av oss undkommer.

– Här tänker jag exempelvis på de frågekomplex som kanske mest präglar vår samtid: det polariserade diskussionsklimatet, frågor om identitet och gemenskap, den instrumentella synen på bildning och klimatkrisen. Den fria bildningen kan förstås inte lösa dessa

frågor. Det som däremot hör till den fria bildningens uppdrag är att erbjuda möjligheter till fördjupning och vidgade perspektiv, berättar Jonas.

Den fria bildningen kan därigenom stärka individens reflektiva beredskap att på ett ansvarsfullt sätt förhålla sig till samtidens avgörande frågor. Detta uppdrag är relevant i alla demokratiska länder, och också här i Svenskfinland.

Jonas är aktiv som postdoktoral forskare inom filosofi och historia vid Åbo Akademi. Hans forskningsområden är nära kopplade till frågor om den fria bildningens roll i samhället. Inom historia har han bland annat forskat i finlandssvenska folkbildningsrörelser och hans forskning inom filosofi berör frågor om den historiska kunskapens betydelse för människans självförståelse. Fram till 2020 var Jonas Ahlskog verksamhetsledare för Folkets Bildningsförbund r.f. ■

Jonas Ahlskog

- **Utbildning:** filosofie doktor
- **Bor:** I Åbo med min hustru och två barn i dagisålder
- **Intressen:** Filosofi, historia, kultur, litteratur och samhällsdiskussion – det mesta av min fritid går också till att läsa och följa media i dessa ämnen. Trädgårdsodling är dock ett gryende intresse efter att vi flyttade till radhus.

FOTO: FILIP WUJSTRÖM

Utbildningen är intensiv och pågår ofta från morgon till kväll. En del av programmet förverkligas utomhus, till exempel i form av "walk-and-talk" där uppgiften är att reflektera över vad man lärt sig.

Unikt program formar civilsamhällets ledare

Text Camilla Lindberg

Verksamhetsledaren för Finlands svenska Marthaförbund Annika Jansson, och verksamhetsledaren för Finlands Svenska Ungdomsförbund Sebastian Gripenberg har gått en skraddarsydd utbildning för strategiskt ledarskap i ideella organisationer – Fenixprogrammet. Deltagandet sponsorerades av SFV.

Det har varit jättevärdefullt och jag är tacksam att jag fick delta i Fenixprogrammet. Som ledare måste man ge sig tid att utbilda sig, säger **Annika Jansson**.

Hon är verksamhetsledare för Finlands svenska Marthaförbund och har gått en skraddarsydd utbildning för strategiskt ledarskap i ideella organisationer – Fenixprogrammet.

– Fenixprogrammet är relativt dyrt och vårt förbund skulle inte haft råd med den här utbildningen. Ideella organisationer har sällan råd att skicka anställda på dyra ledarskapsutbildningar på samma sätt som man kan göra i företagsvärlden, säger Annika Jansson.

Finlands svenska Marthaförbund som

Annika Jansson. FOTO KARIN LINDROOS

hon leder sedan drygt två år tillbaka är nu mitt uppe i en omfattande organisationsutveckling med målsättningen att minska på de strukturella nivåerna.

– Det kändes därför extra viktigt att få bolla sina tankar med experter, forskare och andra människor inom samma bransch i Sverige.

TID TILL SJÄLVREFLEKTION. Det ettåriga Fenixprogrammet upprätthålls av Ideell Arena i Sverige som är en mötesplats för ideella organisationer. SFV har hittills stött studieavgiften på 6000 euro för två finlandssvenskar under läsåret 2019–2020.

Den starkt forskningsbaserade utbildningen är diger och uppbyggd kring varierande moduler med intensiva veckolånga närvarostudier. Deltagarna bor då på folkhögskolor i Sverige.

– Tankegångar som jag var med och utvecklade i ett grupparbete ska jag nu presentera för vår centralstyrelse. Nyttan med utbildningen har för mig varit väldigt konkret, säger Annika Jansson

Hon sprudlar av iver när hon blir ombedd att berätta om på vilka alla sätt hon haft nytta av utbildningen.

– Man får mod att föra fram nya idéer när man själv ser att saker faktiskt fungerar på andra ställen. Utbildningen har också gett tid till självreflektion.

FJÄRDE SEKTORN NYTT BEGREPP.

Annika Jansson beskriver en intensiv arbetstillvaro som inte ger utrymme för särskilt mycket reflektion i vardagen. Under utbildningens gång har deltagarna haft många givande principiella diskussioner, som till exempel den om hur man kan mäta kvaliteten på sin egen verksamhet.

Det svenska samtalsklimatet präglar de svenska organisationerna, och det avspeglar sig också på samtliga olika nivåer i beslutsprocesserna.

– Här i Finland handlar det mera om att efter en allmän diskussion klubba av paragraf för paragraf på möten. Att ha korta gruppdiskussioner eller så kallade bikupe-diskussioner under ett årsmöte är ett spännande alternativ som jag gärna skulle föra in i Marthaförbundets årsmöteskultur.

Annika Jansson har också lärt sig nya begrepp som till exempel ”den fjärde sektorn”.

– Det kan till exempel handla om helt nya Popup-företeelser eller demonstrationer som arrangeras med hjälp av sociala medier. Dessa bygger inte på tröga strukturer, och **Greta Thunberg**-fenomenet är ett exempel på det här. Det här är en del av det nya samhället som växer fram.

CIVILSAMHÄLLET I FOKUS. En annan finlandssvensk ledargestalt som deltagit i Fenixprogrammet är **Sebastian Gripenberg**, verksamhetsledare på Finlands Svenska Ungdomsförbund (FSU).

– Utbildningen är helt och hållet uppbyggd utgående från den gedigna forskning som finns i Sverige kring det civila samhället. Där har man en helt annan forskning och folkrörelsetradition än i Finland.

Sebastian Gripenberg har särskilt uppskattat utbildningsanordnarnas utgångspunkt.

– Utvecklings- och utbildningsprogram är ofta konstruerade kring premisser som gäller i näringslivet. Det här programmet utgår från organisationsvärldens verklighet.

Innehållet har genomgående hållit en hög nivå och deltagarna har fått stifta bekantskap med många intressanta toppforskare inom området

– Den svenska synen på organisationsväsendet är nu strukturerad för mig. Det är till hjälp när jag ska ta itu med våra egna centrala utmaningar för framtiden. Våra organisationer i Finland har hittills haft ett nära förhållande till den offentliga sektorn, inte minst när det gäller finansieringen. Nu omstruktureras det här och det tvingar organisationerna att hitta helt nya arbetssätt för att kunna fullfölja sin grundidé, säger Sebastian Gripenberg.

KUNSKAPEN SPRIDS TILL SVENSK-FINLAND. Programmet har lånat sitt namn från legenden om fågeln Fenix som är en symbol för förnyelse. Civilsamhällets ledare har en central och avgörande roll i den processen som i förlängningen påverkar hela samhället.

– SFV var inledningsvis på studiebesök till Ideell Arena och blev imponerade. Programinnehållet är högklassigt och ger verktyg och en större förståelse för hela sektorn och dess betydelse i samhället, dels historiskt men också med sikte på framtiden. Vi vill gärna inhämta kunskaperna till Svenskfinland för att de finlandssvenska organisationerna ska ha kunskap och förståelse för att kunna navigera sin verksamhet framåt på bästa sätt, säger SFV:s **Anna-Karin Öhman**.

Hon har själv gått programmet och är sektoransvarig för den fria bildningen och även rektor för SFV:s studiecentral.

– Föreningslivet professionaliseras och närmar sig marknaden. Istället för att vara en aktiv röst och aktör som förändrar samhället, förvandlas man kanske till en serviceproducent. Här uppstår frågor kring demokrati och maktstrukturer.

Sebastian Gripenberg. FOTO: PIA PETERSSON

De som gått Fenixprogrammet på SFV:s bekostnad förbinder sig att under tre års tid vara med och sprida den nya kunskapen man inhämtat.

Ideell Arena ser också ett mervärde i att ha finlandssvenska deltagare på sina kurser.

– Men de söker på samma premisser som alla andra och vi kan inte påverka vem som antas, säger Öhman.

Nästa utbildning beräknas starta hösten 2020. De finlandssvenska deltagarnas möjligheter att delta beror på hur covid-19 situationen utvecklar sig. SFV sponsorerar två platser till Fenixprogrammet 2020–2021. Senast den 7 juni ska man anmäla sitt intresse för platsen: www.sfv.fi/aktuell.

Mer info om Fenixprogrammet: <http://www.ideellarena.se/ledarskapsprogram/fenixprogrammet/>. ■

Med hjälp av Vännerna

PROFESSIONELLA ORGANISATIONER

Beviljat ändamål: SFV finansierar två platser till Fenixprogrammet 2020–2021. För att kunna ansöka om plats i programmet bör man vara anställd (ledande position) av ett förbund, eller en centralorganisation som helt eller delvis verkar på svenska i Finland.

Beviljat belopp: 12.800 euro

Tidsperiod: 1.9.2020–21.5.2021

Förväntat resultat: Genom kompetensutveckling, strategi- och fokusarbete stärks och förbättras organisationernas förutsättningar att bedriva verksamhet på svenska i Finland.

Tove Fagerholm

LÄSNING I CORONATIDER

*En enda levnad att bebo
och ingen säker stad.*

*Att tro på det man ej kan tro
gör ingen mänska glad.*

*Vi når, i bästa fall, en form,
ett blekt, grammatiskt ablativ.
Dock skapar längtan en enorm
ologisk hunger i vårt liv.*

Emily Dickinson ur *Mitt brev till världen* dikt 1741
i Sven Christer Swans tolkning

Coronapandemin har i månader tvingat mig till en karantänliknande tillvaro. Trots att naturen lockar till lustfyllda promenader känner jag mig instängd. Intensivt längtar jag efter att tillvaron ska normaliseras. Eller är det så här det nya normala ser ut?

För en del innebär pandemin extra mycket arbete, men för många har den blanka kalendern och ensamhetstvånget plötsligt erbjudit tid för läsning. Vad ska man då läsa? Jag har valt en bok med stark igenkänningsfaktor och en klassiker jag länge tänkt läsa på nytt. Det är läsning som fått mig att inse att det kunde vara mycket värre och läsning som öppnar fönstret mot en annan verklighet.

En stund av inre samling och ljus erbjuder också poesiläsning.

Emily Dickinson (1830–1886) *Mitt brev till världen* 1986. För mig är det bara Shakespeares sonetter som kan mäta sig med Emily Dickinsons poesi. Från några få rader strömmar det en förunderlig

visdom, en djup insikt och en märklig blandning av förtröstan och förtvivlan.

*I detta korta liv
på timmen tillryggalagt
så mycket – och så lite –
står i vår makt.*

Dikt 1287

Genom hennes stora allvar spricker också leendet fram:

*Det är sunt med en smula vårvanvett
också för konungen och hans ätt
men Gud bevara en fjant
som tror att allt vårligt och skönt -
hela experimentet i grönt -
är hans eget patent
dikt 1333*

Det känns märkligt hur hon över århundraden talar till vår egen tid och bejakar vår ångest:

*Ett alltför saligt ögonblick
upplöser vad det byggd.
Men våndan aldrig vingar fick
och är för tung för flykt
dikt 1774*

Albert Camus (1913–1960 *Pesten* (nyöversatt 2020). Camus stora roman från 1947 betraktas som ett av den moderna världslitteraturens mest betydande verk. Nu är den mer aktuell än någonsin förr och slår försäljningsrekord i pandemins fotspar runt om i världen. Romanen ligger etta på internetbokhandlars pocketlistor. Adlibris uppger att försäljningen av boken har ökat med nästan 2000 % jämfört med mars 2019.

På svenska har *Pesten* kommit ut i fenomenal nyöversättning av **Jan Stolpe**.

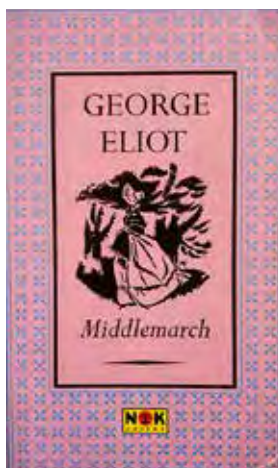
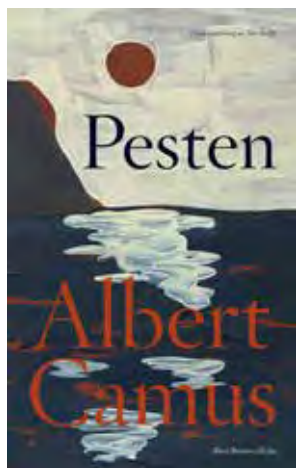
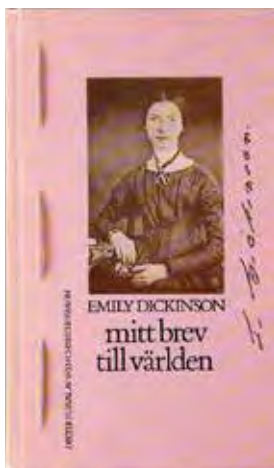
Camus språk har en svårförklarad skönhet. Det är skenbart konstlöst, ändå något av det mest fulländade jag vet. Det lyser om hans mening. Orden kommer självklara som andetag. Det finns inget läsmotstånd. Det klara rena språket lyfter fram innehållet på ett drabbande sätt. Camus når verkligen sin läsare.

Handlingen utspelar sig i den algeriska staden Oran som drabbas av en svår pestepidemi. Staden försätts i karantän. Ingen tillåts lämna staden. Endast varutransporter släpps in. Hur reagerar människorna i Oran? En del ser en möjlighet att förtjäna pengar, en del försjunker i förtvivlan, en del kastar sig in i ett hämningslöst nöjesliv, en del är besatta av tanken på flykt. Jesuitprästen Paneloux förkunnar att det är tid för botgöring och bön och katedralen fylls av människor.

En liten grupp med läkaren Rieux i spetsen tar upp kampen mot sjukdomen. Till slut böjer sig oranborna i resignation inför farsoten.

Det fanns inte längre några individuella människöden, enbart en kollektiv historia: pesten och känslor som delades av alla.

Det sega motståndet mot lidande och död är en ständigt aktuell berättelse om människans förhållande till det onda, om underkastelse och feighet, om ansvar och mod, om solidaritet som en revolt mot tillvarons meningslöshet. Berättelsen kan läsas som en allegori där Orans befolkning står för mänskligheten och sjukdomen representerar en ond ockuperande ideologi. Smittan är också den tidlösa ondskan som ständigt ligger

på lur. I coronasmittans tid läser vi gärna berättelsen helt bokstavligt och igenkänningsfaktorn är stor.

Det vilar en försiktig optimism över romanen. Camus fokuserar på de goda människorna, och på det självuppoffrande arbete sjukvården och sanitetsgruppen utför. Det ligger något trösterikt i den samvetsgranna skildringen av kampen mot smittkatastrofen. Vår situation är inte unik. Det som nu sker har också hänt tidigare.

När pestepidemin avklingat inträdde glömskans tid. Människorna i Oran skyndade sig tillbaka till vardagen utan att reflektera över vad som hänt. Ingenting hade de lärt sig av pesten. Jag hoppas vi i coronasmittans tid lärt oss någonting som hjälper oss att möta en ny smittvåg och nya karantänsbestämmelser.

Framför allt tror jag på doktor Rieux ord: I människorna finns det mer att beundra än att förakta

George Eliot (1819–1880) *Middlemarch* (svensk utgivning 1997, epub 2020). **Virginia Woolf** har sagt att *Middlemarch* är en av de få engelska romaner som skrivits för vuxna läsare. Det är en bok som tar ett nästan hypnotiskt grepp om sina läsare. Eliots syfte var att fånga det vardagliga livets små tragedier och komiska dramatik, hon tränger djupt in i det komplicerade system som styr

” Det vilar en försiktig optimism över romanen.

människans val och handlingar. Romanens drygt 900 sidor är genomlysta av etik och moral. Eliot har den sällsynta gåvan att oförtäckt kunna moralisera utan att provocera. Hennes egen vidsynta humanism och tankerymd påverkar och vidgar också läsarens sinne.

Henry James skriver om Eliot: ”Från hennes skrift stiger en arom av moralisk upphöjdhet, en kärlek till rättvisa, sanning och ljus, ett frisint, vildhjärtat sätt att betrakta världen och en oförtrotlig strävan att hålla facklan högt och lysa i alla det mänskliga samvetets dunkla rum.”

Handlingen utspelar sig i den fiktiva staden Middlemarch i Midlands runt åren 1830–1832. Det är en bred krönika som ger ett tvärsnitt genom detta samhälle och dess hierarkier präglade av klass, börd, rang och lokal hemmahörighet och av politisk och religiös tillhörighet. Eliot är starkt medveten om hur tidsandan påverkar och tynger individens rörelsefrihet och utvecklingsmöjligheter. ”Ty det finns inte någon levande varelse vars innersta väsen är så starkt att det inte storligen betingas av det som finns utanför.”

Människoteckningen är psykologiskt skarp och individualiserande. Detta rymliga romanbygge befolkas av många levande människor, vars förtjänster och fel skildras med värme och medkänsla. En mild humor lindrar ironin, satiren saknar grymhet. Eliot är unik i spänningen och styrkan av sitt intellekt, som ingen annan samtida författare bjuder hon på en genomreflekterad samhällsanalys.

Eliot var humanist och fritänkare och i sitt författarskap söker hon en samklang mellan moraliska och etiska principer. Romanens två huvudpersoner, Dorothea Brooks och läkaren Tertius Lydgate är båda lidelsefulla sökare.

Dorotheas sökande är helt och hållet andligt. Hon hungrar efter kunskap och hennes kontemplativa natur gör henne oförmögen att bli en politisk reformivrare men hon besjålas av en intensiv lidelse för det som är gott.

Lydgate söker praktiskt tillämpbar medicinsk kunskap. Han hyser en intellektuell lidelse för vetenskaplig forskning. För honom är läkaryrket det finaste i hela världen.

Med djup medkänsla beskriver Eliot hur äktenskapet sätter krokben för denna eldsjäl och förvandlar honom till en besegrad man vars sista strävan blir att försöka hålla sin egen själ vid liv.

Både Dorotheas och Lydgates livsöde visar hur den individuella viljan i hög grad är underställd samhälleliga och historiska krafter.

Middlemarch utspelar sig i den lilla världen. Genom att läsa denna roman får vi en stunds frist från den stora världens larm och oro. Vi får slå upp ett fönster som vetter bort från vår ganska inskränkta karantänstillvaro.

”Ty om det goda i världen skall få växa beror det till dels på handlingar som inte går till historien: och för att det inte står så illa till med dig och mig som det skulle kunna göra, har vi också alla dem att tacka som levde ett plikttröget liv i skymundan, och vilar i gravar som ingen smyckar.” ■

Föreningslivet blev virtuellt

Text Anna Kujala

Den pågående coronapandemin har satt de finlandssvenska aktörernas kreativitet på prov. Slogans som "Vi ställer inte in, vi ställer upp" och "Fysisk distansering, social närhet" beskriver väl hur utmaningen tacklats. Här presenteras några exempel på verksamheten – surfa runt på internet och sociala medier för att hitta mera sådant som intresserar dig. Eller kanske inspireras du att starta ny verksamhet inom din organisation?

folkhälsan

PAUSGYMPA OCH PAPPACAFÉ. Samfundet Folkhälsan har flera distansverksamheter på gång, såsom familjekaféer och pappakafé via Teams. Tre dagar i veckan är det karantängymna live på samfundets Facebooksida, där man också kan se motionspassen efteråt och dela länken till personer utan Facebook-konto.

– Vi är flera på Folkhälsan som turas om att leda gympan. Alla ledare är inte proffs och ledaren filmar passen själv. Passen ska se olika ut och göras på olika sätt och så många som möjligt ska kunna delta, berättar **Mikaela Wiik**.

Det handlar om korta pass på max tio minuter.

– Vi kommer att fortsätta med gympan maj ut och under sommaren utvärdera om den här verksamheten fortsätter i höst.

VIRTUELLT DAGIS. Barnvårdsförbundet har försökt förvandla all sin verksamhet så den är online, även om daghemmen också håller öppet. Exempel på distansverksamhet är Tjejevillan för tonåringar och ett virtuellt eftis för skolbarn. För yngre barn ordnas ett virtuellt dagis en

timme i veckan, i det kan alla barn delta. Det handlar ofta om en sagostund.

– Många föräldrar har en jobbig situation när de ska jobba på distans och samtidigt har barn som ska sysselsättas hemma, säger **Pia Sundell**.

Hon är orolig för vilka psykiska spår pandemin lämnar när barnens trygga vardag och rutinerna raserats. Pia anser att det viktigaste är att nu svara på barnens behov och nå ut till familjerna.

– Daghem online har tagits emot med stor glädje och uppskattas även av riktigt små barn. Tack vare den goda responsen vågar vi tro på detta och utveckla konceptet. Barnens barndom är här och nu varje dag, de kan inte vänta ett halvår eller längre.

UPPLEVELSER OCH TELEFONKONTAKT.

FDUV, intresseorganisationen för personer med intellektuell funktionsnedsättning, ordnar olika typer av karantänverksamhet både lokalt och på förbunds nivå.

– Vår omfattande lägerverksamhet faller bort den här sommaren. I stället skraddarsyr vi verksamheten beroende på individens behov och förutsättningar. Det kan handla om upplevelsepaket för grupp-

boenden, om parkbesök eller cykelturer. Meningen är att bryta vardagsrutinerna och erbjuda nya upplevelser, berättar **Lisbeth Hemgård**.

Virtuella nätkaféer ordnas både för målgruppen och anhöriga.

– Att delta virtuellt har gått bättre än vi på förhand trodde, även för personer som inte tidigare använt digitala hjälpmedel. När dagverksamheten fallit bort, har det för många i stället blivit rutin att delta i nätkaféet.

Förbundets läger- och familjeteam tar även kontakt via telefon.

– Det har varit uppskattat av familjerna att vi ringer. Alltid hinner man inte delta i distansverksamheten, men de flesta har tid att prata några ord i telefon.

DIRIGENTKURS. DUNK, De Ungas

Musikförbund i Svenskfinland, erbjuder en dirigentkurs med **Anna-Maria Helsing** som ledare. I maj hålls kursen på distans och i september erbjuds närstudier för den som vill. Kursen är en dirigentfortbildning för både aspirerande dirigenter och för längre hunna. Man kan delta i kursen som aktiv deltagare med personlig handledning eller enbart som åhörare.

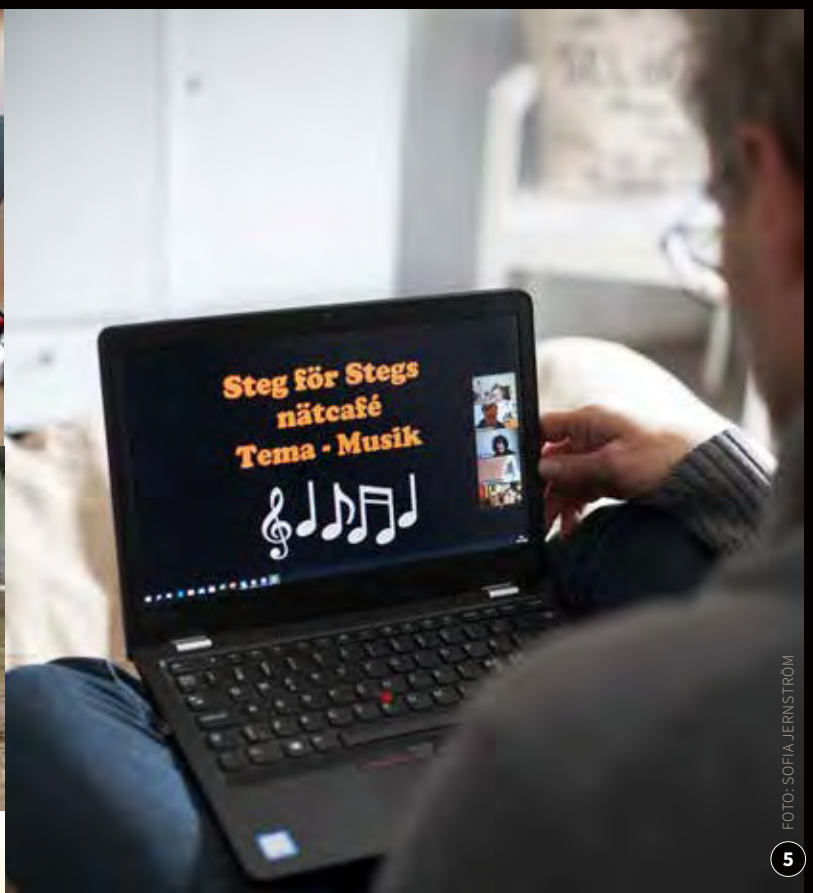
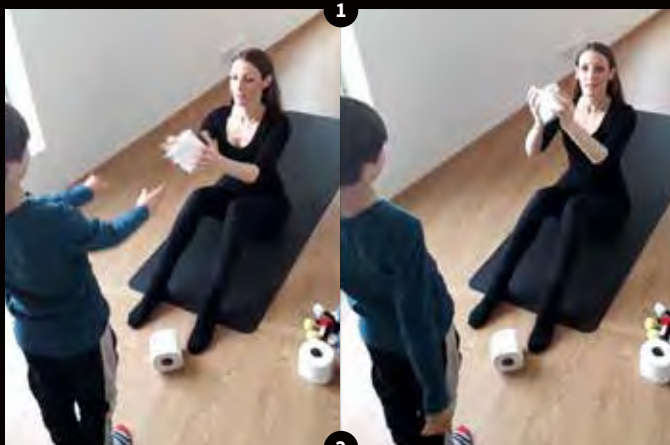

FOTO: SOFIA JERNSTRÖM

5

FOTO: DUNK

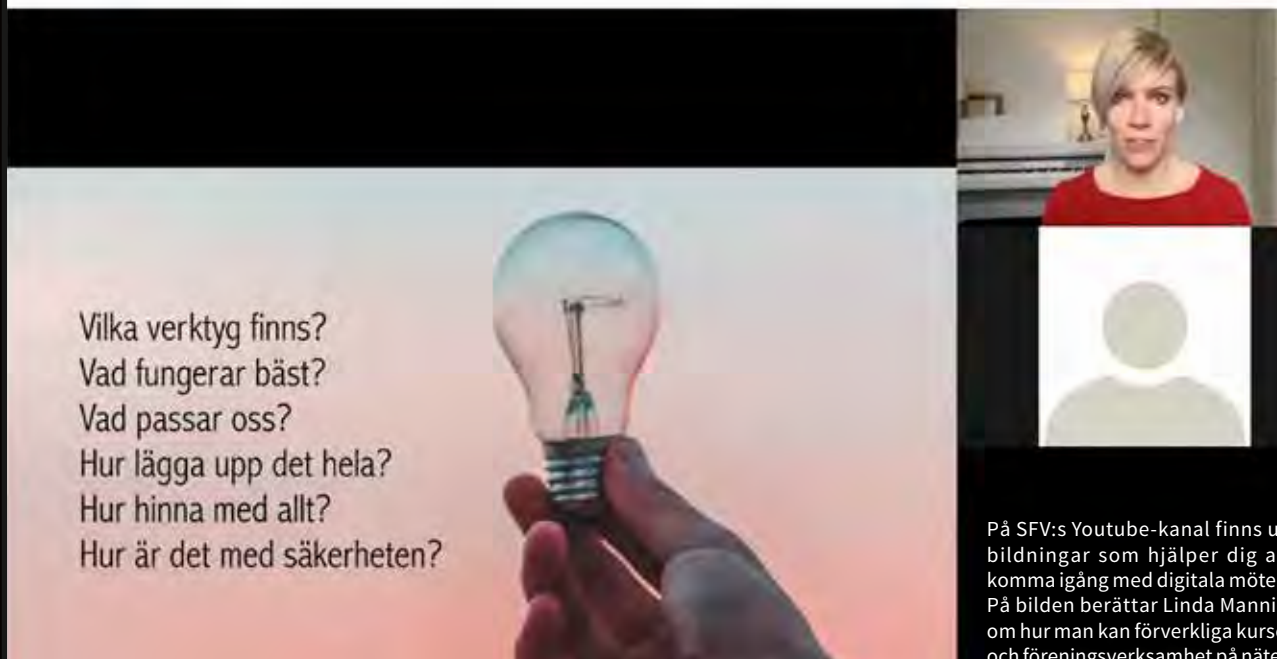
6

FOTO: MARTHAFÖRBUNDET

7

1. Folkhälsans karantängymnor passar många och kräver endast hjälpmedel som hittas i varje hem. Maria von Kramar-Numers, gruppleddare på Folkhälsan, involverade barnen i sitt styrketränningsprogram med wc-pappersrullar. / 2. Sophie Romantschuk, som annars ordnar Folkhälsans öppna verksamhet i Nyland, introducerade stolgymnastik för alla åldrar i sin karantängymna. / 3. Både tröskeln för att delta och att leda Folkhälsans karantängymna ska vara låg. Här leder Suss Åhman, Folkhälsans sakkunniga i sexuell hälsa, en populär påskinspirerad pausgymnastik. / 4. Folkhälsans karantängymnor är korta pass, som dras av Folkhälsans personal. På bilden är det vd Georg Henrik Wrede som leder – det går bra att motionera även i slips och kavaj. / 5. FDUV:s medlemsförening Steg för Steg har öppnat ett nätcafé för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Kaféet är öppet alla dagar, men vissa tider har kaféet något tema, till exempel musik. / 6. Rekordmånga, 88 personer, har anmält sig till DUNK:s dirigentkurs. Kursen leds av kapellmästare Anna-Maria Helsing, som belönades med SFV:s kulturpris 2019. / 7. Marthaförbundet ordnar distansföreläsningar med olika teman. Vid Smarthafiskenföreläsningen fick deltagarna lära sig hur man kan utnyttja mörtfiskar bättre.

FOTO: FOLKHÄLSAN

Martha FÖRBUNDET

EKONOMIRÅDGIVNING EFTERFRÅGAS.

Vid Marthaförbundet har antalet digitala föreläsningar formligen exploderat. Annika Jansson gläds över hur snabbt både föreläsare och deltagare lärt sig använda tekniska hjälpmedel. Distansverksamheten kan bli ett bestående komplement till den övriga verksamheten.

– Det är bekvämt att delta på distans. Det kan inte ersätta den fysiska närvaron, till exempel att laga mat och äta tillsammans, men är ett alternativ för dem som har svårt att komma iväg hemifrån till exempel på grund av småbarn eller en funktionsnedsättning.

För tillfället oroar sig många för ekonomin, vilket märks som ett ökat intresse för ekonomirådgivning.

– Vi ordnar olika former av ekonomirådgivning på distans. Dels har det varit öppna föreläsningar, dels smågrupps-

verksamhet. Frågor som behandlas är bland annat hur man kan få ihop en billigare matkasse och hur man gör upp en budget.

Utöver ekonomiska frågor finns det behov av annan information som rör vardagen. Jansson nämner föreläsningsteman som bättre användning av mörtfiskar, ätbara vilda växter, giftfri vardag och barnmat.

– Vi kommer att börja med svampinfo, allemansrätten, artkänedommen och tillredningen, redan nu i maj, tipsar hon.

SFV MÖJLIGGÖR. SFV:s studiecentral förmedlar statsbidrag till aktiviteter och kurser som föreningar arrangerar. Under pandemin har man även gett verktyg för att genomföra verksamhet på distans.

– SFV:s studiecentral har tillsammans med Bildningsalliansen och Förbunds-

arenan i rask takt paketerat ihop ett antal utbildningar som hjälper föreningar att komma igång med digitala möten via Teams, Zoom och Google Hangouts, berättar Anna-Karin Öhman.

I samarbete med Linda Mannila har studiecentralen även gjort serien ”Föreningsliv och kurser online – hur då?”, som hjälper organisationer att flytta verksamheten till nätet. Dessa hittas på SFV:s Youtube-kanal.

– Intresset är stort. Det är inte enbart föreningsaktiva som tagit deltagit, utan också personer som arbetar vid skolor, sjukhus och myndigheter. Programtillverkarna har egna fina instruktioner, men kanske ovana användare ser det som en fördel att rådgivningen är förankrad till en organisation de känner till och vars mål inte är att tjäna pengar, resonerar Anna-Karin.

– Tekniskt är föreläsningarna och videona inte finslipade, jag hoppas att det bidrar till att sänka ribban för alla att ordna distansverksamhet. ■

Att väga kreatur

Myroe Kennedy, Thorsvik Nevada, Koskis Herkules, präktiga herefordtjurar som alla skötte sitt jobb precis som det väntades av dem. Myroe Kennedy hade anlänt med flyg från Irland. Någon flygskam förstod vi på 1970-talet inte att hålla oss med. Vi kallade honom Kennedy, Luftens herre, och han bar sin titel med höguret huvud. Till råga på allt hade han födelsedag den 3 september, samma dag som Urho Kekkonen. Han var ju en hel del yngre, men kompenserade det med en betydligt större kroppshydda. Han hade en ring i nosen, något som våra tjurar inte haft sedan dess och jag minns hur den en gång lossnat och veterinär Pousette satte fast den. Han sövde ner djuret och satte ringen tillbaka och jag minns hur jag satt med det stora huvudet i famnen och tänkte att bara huvudet antagligen vägde lika mycket som presidenten.

Thorsvik Nevada var tre år när vi köpte honom. Som tvååring hade han erhållit en förnäm championtitel och sedan gått stadigt upp i vikt, men hans höfter var lite för smala i förhållande till det övriga. Därför var antagligen inte flera championtitlar att vänta.

Koskis Herkules gjorde vi oss motvilligt av med eftersom han i förhållande till sin volym utvecklades i en alltför kärvänlig riktning. Herefordrasen är känd för sitt fredliga lynne, men här blev det litet för mycket av det.

Varje gång vi köpt en tjur har vi förevisats statistik över dess viktökning, hur snabbt den vuxit, hur föräldrarnas tillväxtkurva sett ut och så vidare. Trots att form, färg och humör är av betydelse fästs huvuduppmärksamheten ändå vid tillväxten. Också vi vägde våra ungtjurar, gjorde upp tabeller och berömde dem som vuxit bra.

Jag kom att tänka på de här tjurarna vid ett tillfälle i Reso där jag satt tillsammans med en ung flykting. Hans jurist hade skickat oss dit och han väntade på att bli förhörd av polisen för att få lämna in en ny asylansökan efter negativt svar på den första. Före det hade han på en annan polisinställning uppmanats välja mellan alternativen att få en summa pengar och frivilligt återvända till sitt hemland eller tacka nej och återvända om tre månader utan pengar.

Vi hade suttit där kanske en halvtimme när en dörr öppnades och en kvinnlig polis vinkade åt honom att komma. Vi steg upp och jag frågade vad det gällde.

– Han ska vägas, svarade hon.

– Vägas? Jag undrade om jag hört rätt.

– Jo, vi väger dem, avslutade hon lakoniskt replikskiftet. Hon tog den unge mannen med sig och jag satt kvar och tänkte på vår gröna kreatursvåg.

Då de efter avklarat värv uppenbarade sig hörde jag henne fråga:

– Hur förklarar du det här? Senast vägde du över 70 kg, nu väger du 61 kg, kan du vara snäll och förklara det.

För oss som kreatursuppfödare är det självklart att ett harmoniskt djur som får föda, omsorg och trygghet knappast minskar 10 kg i vikt under en kort tid. Det är väl inte så mycket annorlunda med människor.

Anna Lena Bengelsdorff

HAR VERKAT SOM LÄRARE I HISTORIA, SAMHÄLLSLÄRA OCH NATIONALEKONOMI VID FLERA SKOLOR I HELSINGFORS.

”

Hon tog den unge mannen med sig och jag satt kvar och tänkte på vår gröna kreatursvåg.

Föreningsresursen upprätthålls av SFV:s studiecentral och här hittar du fakta, tips, råd och svar på frågor gällande olika aspekter av föreningsliv i Svenskfinland. www.foreningsresursen.fi

Malin Ström

SAKKUNNIG,
SFV:S STUDIECENTRAL/FÖRENINGRESURSEN

Föreningens stadgar – vad står det i dem?

I dessa turbulenta tider skulle det kännas konstigt att inte alls nämna coronaviruset i den här kolumnen. Eftersom jag innerligt hoppas att epidemin ska vara på övergående när du läser de här raderna, vill jag lyfta upp några positiva saker som jag sett trots utmaningarna som föreningarna haft under våren.

Föreningsaktiva är överlag sociala människor som är med i många föreningar och som trivs med att umgås med likasinnade. Plötsligt föll möjligheten till fysiska möten bort och på något sätt måste ärendena avancera. Speciellt i de föreningsstyrelser där medlemmarna är utspridda över ett större område har elektroniska möten inbesparat tid. De elektroniska mötena har gjort att man lärt känna varandra på ett annat sätt, hur bor de andra styrelsemedlemmarna och ibland har man både sett husdjur och familjemedlemmar skymta förbi i bakgrunden. Ammande mammor och småbarnsföräldrar har kunnat vara delaktiga på helt annat sätt än tidigare. Och nu när vi varit tvungna att lära oss hur online möten fungerar, tror jag nog att det är många som fortsätter med det. Vi har fått nya mötesrutiner och istället för långa meddelande-kedjor i telefonen där styrelserna behandlar olika frågor, är ett kort online möte med alla närvarande samtidigt att föredra.

När föreningslagen förnyades senast gavs föreningarna möjlighet att skriva in formuleringar om distansdeltagande i sina stadgar. I föreningsregistrets modellstadgar finns följande formulering; Då styrelsen eller föreningens möte så beslutar, är deltagande i föreningens möte också möjligt per post eller genom datakommunikation eller med någon

annat tekniskt hjälpmedel före och under mötet. Många föreningar som grundats eller ändrat sina stadgar har tagit med en skrivning om distansmöten, kanske mer som en framtida möjlighet utan att desto mera veta hur aktuellt det skulle bli under en pandemi. Regeringens proposition nr 45-2020 som kom i slutet av april är en tillfällig lagstiftning som möjliggör en senareläggning av föreningsmöten samt möjlighet att hålla dem på distans även om det inte nämns i föreningens egna stadgar.

När jag får frågor som berör föreningslivet handlar det många gånger om väldigt specifika frågor, till exempel kan vi skicka ut medlemsavgifter nu, fastän vår förening inte hunnit ha årsmöte? Oftast får jag bolla tillbaka frågan till frågeställaren: Vad står det i era stadgar? Jag brukar uppmantra de föreningsaktiva att dela ut föreningens stadgar till nya styrelsemedlemmar – jag tycker att det är viktigt att man som styrelsemedlem i en förening känner till den egna föreningens stadgar. Genom att bekanta sig med stadgarna och föreningens syfte får man en inblick i föreningens verksamhet. Som ny medlem känner man kanske inte till föreningens syfte utan har blivit tillfrågad om att aktivera sig i föreningen i och med att man visat intresse för något som ordnas inom föreningen, som eventuellt också bara utgör en del av föreningens verksamhet. Dessutom är stadgarna bra att ha nära till hands när man till exempel blir osäker på inom vilken tidsperiod som föreningsmötet ska hållas, vilka ärenden som ska behandlas och hur många styrelsemedlemmar som styrelsen ska bestå av. Stadgarna är ju det viktigaste verktyget i vår verktygsback för föreningsaktiva och verktyget behöver vara tillgängligt för alla. ■

§ 2 ENLIGT SFV:S STADGAR

Svenska folkskolans vänner rf:s syfte är att främja svenskt bildningsarbete i Finland genom att understöda utbildning och bibliotek, bevilja studieunderstöd samt stödja andra former av finlandssvenska bildnings- och kultursträvanden.

**MEDLEMMAR I
UNDERSTÖDSFÖRENINGEN FÖR SFV
15.5.2020**

7100st

MEDLEMMAR I SFV 15.5.2020

347st

SFV:S FONDER

420st

**ANTALET KURSER SOM ORDNADES
2019 I SAMARBETE MED
SFV:S STUDIECENTRAL**

913st

REGIONVIS:

ÖSTERBOTTEN 472 kurser

ÅBOLAND 84 kurser

NYLAND 357 kurser

ANTALET DELTAGARE I KURSER

18 619 personer

ANTAL CIRKLAR

44 st., 440 deltagare

UTDELNING TOTALT ÅR 2019

Beviljat euro
3 521 255

Fri bildning

280 700

Bildning i tiden

87 000

Fria bildningen når fler

93 300

Professionella organisationer

100 400

Kultur och bibliotek

370 600

Bärkraftiga modeller

321 600

Internationellt utbyte

49 000

Utbildning

556 304

jämlik, kreativ verksamhet

478 934

språkped.& medvetenhet

77 370

Återtänningar av beviljade bidrag från tidigare år

-19 900

Övriga bidrag

1 979 736

Axxell Utbildning Ab

Verksamhetsbidrag 2019

350 000

Stöd för försäljning av Fab Knipnäs

1 215 000

Elinkeinoelämän keskusliitto ry

Utdelningen av tidningen Kalle Anka till alla finl.svenska 10-åringar för en månad

10 000

Finlands svenska tankesmedja Magma rf

Undersökningsprojekt

110 000

Nationalbiblioteket

Digitalisering av svenskspråkiga dagstidningar

92 500

Stiftelsen Focus i västra Nyland rf

Kulturhus i Karis

200 000

Övriga

13 136

Återtänningar av beviljade bidrag från tidigare år

-10 900

Studiestipendier

120 000

Svenska studiefonden

100 000

Studiestipendium för åländska studerande på finska fastlandet

15 000

Studentstipendium i svenska som andra inhemskt språk

5 000

Fondstipulerade bidrag

94 815

Utmärkelser, pris och medaljer

139 000

Christoffer Grönholmspriset 2019

10 000

Folkbildningsmedaljen 2019

12 500

Folkbildningspriset 2019

15 000

Hagforsmedaljen 2019

10 000

Arvid Mörne pristävling 2019

10 000

Solveig von Schoultz pristävling 2019

10 000

Kulturpris 2019

15 000

Svenskläraryrket 2019

50 000

Topeliuspriset 2019

6 500

LÖPANDE ANSÖKNINGSTID

Vi har löpande ansökningstid för våra allmänna bidrag. Du kan ansöka om bidrag för projekt som har verksamhet under tidsperioden 2020–2021.

Mer information: www.sfv.fi/bidrag

MEDLEMSKAP I SFV

Kom med i Understödsföreningen för Svenska folkskolans vänner! Medlemskapet kostar 15euro/år. Som medlem får du SFV-magasinet, SFV-kalendern (SFV:s årsbok), och som ny medlem en bok ur SFV:s skriftserie. Dessutom får SFV-medlemmar rabatt på böcker från Schildts&Söderströms.

Adressförändringar.

Meddela oss din nya adress via

www.sfv.fi/medlem

per e-post svf@sfv.fi

eller ring 09-6844 570.

DONATIONER OCH TESTAMENTEN

Vill du vara med i vårt bildnings- och kulturarbete? Din donation hjälper oss att fortsättningsvis stärka utbildning, kultur och fri bildning på svenska i Finland.

Kontakta kanslichef Johan Aura,

johan.aura@sfv.fi eller 040-3559 935.

FOTO: MWAYOUT / ISTOCKPHOTO

Text *Tove Fagerholm*

INRE OCH YTTRE EXIL

*Ju olyckligare du är, desto bättre skriver du
Lidandet är poesins sanna material,
vi rumäner har alla möjligheter
att snart bli geniförklarade*

Daniela Crăsnaru ur *Letters from Darkness*

Under Causeșcus diktatur tvingades många författare i Rumänien att lämna landet. De som valde att stanna kvar levde i en form av inre exil. Censuren kunde ändå inte tysta dem helt. Det är inte utan skäl totalitära makter försöker förstummar det fria ordet. Poesin sjunger farligt.

Nina Cassian (1924–2014) föddes i en judisk familj i Galati. 1935 flyttade familjen till Bukarest där den begåvade flickan kunde erhålla undervisning i målning, teater, pianospel och komposition. Efter en kort period av litteraturstudier började hon skriva för ett kulturmagasin. Hon debuterade 1947

med en surrealistisk diktsamling *La scara 1/1* som stämpelades som dekadent. Under de följande åtta åren försökte hon anpassa sig till den socialrealistiska stilen som myndigheterna efterlyste. Småningom gjorde hon sig ett namn som översättare. Hon skrev också barnböcker samtidigt som hon övergick till att följa sin egen röst som poet. Under 60-talet rådde tillfälligt ett mera tillåtande kulturklimat.

1985 besökte hon USA som gästföreläsare. Då slog Securitate till mot en av hennes poetvänner, **Gheorghe Ursu** som i fängelset misshandlades till döds. I Ursus dagbok fanns Cassians regimkritiska och ironiserande dikter. Hon såg sig motvilligt tvungen att be om politisk asyl och bosatte sig i New York.

En poet lämnar aldrig sitt land, sin fosterjord, sitt språk av fri vilja, sade hon. Hon fortsatte att skriva, svävande mellan två länder och två språk. Det var en period av både inre och yttre exil. Hennes tillvaro kändes mycket ensam.

AVSEDD FÖR GAMLA OCH RÖRELSEHINDRADE

*Jag fick stå under hela resan
ingen erbjöd mig en sittplats
trots att jag var minst tusen år äldre
än alla andra,
trots att jag hade tydliga tecken på
minst tre svåra åkommor:
stolthet, ensamhet och konst.*

1998 kände hon sig mogen att ge ut en poesisamling skriven direkt på engelska, *Take My Word For It*. Hon uppträdde också som pianovirtuos och komponerade egen musik.

Hennes rykte växte och hon började betecknats som en poet i världsklass: oförskräckt, obändig, intelligent, kompromisslös och underbart oblyg.

SISTA ANDETAGET

*Bokstäverna ramlar ur mina ord
som tänder skulle kunna ramla ur min mun
Läspar jag? Stammar? Sluddrar?
Eller är det kanske den sista stumheten?
Gud ha medlidande
med mitt gomvalv
med mitt struphuvud,
denna klitoris i min hals,
känsligt vibrerande, pulserande
som exploderar
i det rumänska tungomålets orgasm.*

Norman Manea föddes 1936 i Suceva som enda barn till judiska föräldrar. 1941 deporterades femåringen med hela sin familj till ett koncentrationsläger i Transnistrien. Umbäranden och sjukdom skördade många liv och de överlevande var traumatiserade för livet då de fick återvända strax efter krigsslutet 1945. Åren med daglig konfrontation med döden lade grunden till en pessimistisk livssyn. En pessimist behöver aldrig bli besviken säger Manea.

Det socialistiska budskapet om rättvisa och lika värde för alla gjorde den unga skolpojken till en hängiven anhängare av den socialistiska ungdomsrörelsen. När han steg i hierarkin märkte han att han förväntades spionera på sina jämnåriga och rapportera deras försyndelser. Det fick honom att ta fullständigt avstånd från all politik. Som femtonåring trodde han varken på Gud eller myndigheterna. Han valde att utbilda sig till ingenjör i hydroteknik för att kunna försörja sig och leva så osynligt som möjligt.

Nina Cassian. FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

Norman Manea. FOTO: MATTIAS BLOMGREN/
WIKIMEDIA COMMONS

Under 60-talet minskade trycket från censuren tillfälligt och Manea började publicera noveller i ett avantgardeinfluerat magasin. Han märkte att skrivandet fungerade som terapi. Det gav en mening åt den kaotiska verkligheten. ”Konsten söker det som är bortom verkligheten, något som är gömt i verkligheten – en fristad,” säger han. Från 1974 levde han på sin penna och kunde ge ut tio volymer noveller, essäer och romaner, prisade av inflytelserika kritiker medan myndigheterna blev allt mera irriterade på Maneas samhällskritiska ton och konfrontationen med censuren förvärrades år för år.

1986 blev Maneas 50-årsfest samtidigt en avskedsfest. Han och hans hustru tvingades gå i exil, först till Tyskland och Frankrike. Ett Fullbright Scholarship 1988 tog honom till USA, där han fortfarande lever.

Hans böcker översattes till ett tjugotal språk och har fått ett entusiastiskt mottagande. I flera repriser har hans namn figurerat i Nobelprissammanhang. Mest berömda är den självbiografiska *Huliganernas återkomst*. Han berättar om koncentrationslägret, om den svåra hemkomsten, om livet under Ceaușescus diktatur och om livet i exil. Han skriver om litteraturens kraft och möjligheter, om sorg och förlust, om hopp och längtan. Det är berättelsen om en judisk *Odysseus* som märker att han ingenstans hör hemma. Det är ännu svårare att återvända hem än att gå i exil.

En av Maneas viktigaste böcker är *Oktober, klockan åtta. Berättelser*. Läsaren får i femton berättelser följa en människas väg från barndomen i koncentrationslägret till en obegriplig återkomst, präglad av konflikten mellan judendom och marxistiska visioner, av desillusion, isolering och tvivel.

Pessimisten Manea tror inte att litteratur kan förändra världen eller rädda vår jord. Han kan inte skänka hopp, men han tror att litteraturen kan ge tröst. Därför skriver han.

Gabriela Adameșteanu föddes 1942 i Tâgru Ocna i de rumänska Karpaterna. Fadern var historielärare och modern hushållslärare. Gabriela studerade litteratur vid Bukarest →

universitet och skrev sin avhandling om Marcel Proust. Hon fick arbete på ett förlag och började publicera noveller i litteraturmagasin. Hon har gett ut noveller, romaner och essäer. Hennes realistiska berättarstil och tematik är besläktad med Manea.

Det stora genombrottet kom med romanen *Förlorat morgon* som utgavs hårt censurerad i Rumänien 1984. Den fullständiga versionen är numera en modern klassiker. Den betraktas som ett av de viktigaste verken, en oppositionell fyrbåk, i det samtida Rumänien mitt inne i en sönderfallande Ceausescu-regim. Det är en förlorat morgon i ett förlorat land i ett förlorat århundrade, en tragisk mosaik stöpt i en form som rymmer en stor dos humor och ironi. Högt och lågt, politik och skvaller blandas till en djupt mänsklig dekokt.

Romanen spänner en båge från början av 1900-talet till början av 1980-talet, Rumäniens 1900-talshistoria fångad på en enda dag.

Som en rumänsk motsvarighet till Joyce's Leopold Bloom hasar sig madam Vica Delcă från sin fallfärdiga bostad i utkanten av Budapest till spårvagnshållplatsen för att ta sig till stadens finare kvarter och tvångsvisitera släkt och gamla bekanta. Klädd i dubbla färskinnsvästar under en sprickfärdig ytterrock, med en basker nedtryckt över två huvuddukar och med ett stadigt grepp om den gamla läderväskan, fullproppad med plastpåsar och något ätbart och någon symbolisk present är hon rustad för dagens mödor och några timmars frist från sin gamla gnälliga gubbstör.

Under en enda lång dag hinner hon tänka över sitt slitsamma liv. Inom sig bär hon både sin egen och landets historia. Hon är en slug gammal kvinna, yvig och motsägelsefull, begränsad och färgstark, sniken och generös på samma gång. Hon har en skarp tunga, är ofta grov i mun, fri från konvensans och hyckleri. Pustande och svärande kliver hon rakt in i läsarens hjärta.

Romanens mittparti byter berättarfokus. Handlingen utspelar sig främst mellan åren 1914 och 1916 i familjen Mironescus eleganta hem. Stefan Mironescu är professor

Gabriela Adameșteanu.
FOTO: ARILD VÅGEN/WIKIPEDIA

Daniela Crăsnaru.
FOTO: ARILD VÅGEN/WIKIPEDIA

Mircea Cărtărescu.
FOTO: ALBIN OLSSON/WIKIPEDIA

i språkvetenskap, gammaldags lärd och patriarkalisk och betydligt äldre än den vackra hustrun. Han har visioner för samhällsutvecklingen som han vill diskutera under hustruns tejudningar. Denna sympatiska och verklighetsfrämmande herre är ovanligt fantasirik och skarpsynt samtidigt som han är en udda drömmare som vägrar se det han inte vill se. Han är djupt fästad vid sin lilla dotter. Till moderns förtret liknar barnet sin far och har inte ärvt moderns skönhet. Det finns en proustaktig stämning över de långsamma eftermiddagarna i professorns hus. Berättelsen är full av underbara detaljer.

Handlingen återförs till madam Vica i den avslutande delen. Vica har arbetat för frun i huset under många år. Dottern Ivona bor kvar i det numera ganska förfallna barndoms hemmet. Hon betalar en symbolisk pension på 50 lei till den utfattiga Vica. Därför kommer Vica på besök en gång i månaden. Då får Ivona tillfälle att tala om gångna tider med någon som upplevt hennes glansdagar.

Det nog så triviala samtalet mellan madam Vica och Ivona är ett litterärt mästerverk. Vad de två kvinnorna säger och tänker speglar deras karaktärsdrag och inställning till livet.

Ivona har fått se samhället och sin egen familj vittra sönder år för år. Hon har mist både status och samhällsklass. Alla dessa försakelser och uppoffringar – en offrad generation. Två världskrig, konfiskerade förmögenheter, en förödande jordbävning (1940) arresteringar, överfulla fängelser, terror och fattigdom. Så sammanfattar Ivona det livsöde som drabbat henne.

Förlorat morgon är en sann läslycka. Berättartekniskt och språkligt är romanen ett mästerverk. Salongsdramer

ställs mot mänskliga tragedier, politiska omvälvningar vävs samman med privata umbäranden och förödmjukelser. Adameșteanu hittar idiom och sociolekter som gör berättelsen levande och trovärdig och speglar olika samhällsklasser. I synnerhet är det Vicas slarviga och mustiga talspråk som förmår ge tydliga konturer åt denna

originella och märkliga gamla kvinna. För henne var det trots allt inte en förlorad morgon. Hon fick sina 50 lej.

Under åren 1991 och 2004 ägnade sig Gabriela Adameşteanau åt journalistik som chefredaktör för Revista 22, en tidskrift för politisk analys och samtida kultur. Tidskriften har haft ett betydelsefullt inflytande på det rumänska civilsamhället. Under tretton år som journalist och samhällspåverkare skrev hon inte skönlitteratur. Hon säger att journalistverksamheten hjälpte henne att få en klarare bild av verkligheten och en ny relation till litteraturen. Nu har hon återgått till författarbordet och vi väntar på att få se romantrilogin om Letitia i svensk språkdräkt.

Daniela Crăsnaru född 1950 i södra Rumänien har publicerat mer än tio diktsamlingar. Hon har också skrivit noveller och barnböcker. På svenska finns urvalsvolymen Austerloo. Det är kraftfull och intelligent poesi präglad av osentimental klarsyn och befriande humor. Bokens titel där Austerliz och Waterloo blir Austerloo är i sig ett budskap: det går ingen skarp gräns mellan segrar och nederlag.

1991 översattes ett urval dikter till engelska under titel Letters from darkness och boken blev nominerad som en av årets tio bästa böcker i Storbritannien. Urvalet består av hemlig poesi, dikter som inte kunde publiceras under Causeşcus diktatur.

Efter Crăsnarus uppträdande under bokmässan i Göteborg 2013 rapporterade tidningspressen: Här luktar det Nobelpris.

Det fanns en tid då hon försökte skriva revolutionärt men samtidigt öppet. ”Vi var en grupp som trodde att revolutionens problem kunde lösas med poesi.” Men hon vägrade skriva poesi om kylrum och schaktmaskiner. Censuren gjorde skrivandet till ett vågspel. Det visade sig omöjligt att lära sig skriva en text utan strykningar eftersom kriterierna hela tiden ändrades. Ord som ängel, kyrka och Gud var förbjudna, men märkligt nog var djävulen tillåten.

”Jag accepterade aldrig ändringar, hellre avstod jag från hela dikten. Alla böcker jag skrivit är mina med sina fel och brister,” säger Crăsnaru.

*Jag har lärt mig att vara modig
jag har hört att modet att tiga ibland
kan vara viktigare
än modet att tala. Ibland inte.
Välj!
Jag har lärt mig att sluta välja och sväljer
hela meningar, hela dikter*

De fem sista diktaturåren var otroligt hårda. Det var då den hemliga poesin skrevs. Livet ägde rum någon annanstans, Crăsnaru befann sig i andlig exil.

Så här beskriver Crăsnaru hur hon upplevde tillvaron hösten 1998: ”Bukarest är en stad där det finns fler poliser än duvor. Det är en stad där mängden betong är ett mått på mänsklig

lycka. Rumänien är ett land där gränsvakterna håller sina vapen riktade mot dem som lever innanför gränsen. Det är landet där vete skördas i TV men ruttar på fälten. Sanningen vandrar omkring med spräckt skalle. Gud har vänt sitt ansikte från Rumänien.”

Det fanns bara två alternativ för överlevnad: antingen accepterar författaren ett depraverat liv med byråådan full av manuskript eller väljer att emigrera. Yttre exil är ofta en konsekvens av inre exil.

Crăsnaru valde att stanna, för ett tredje alternativ, att skriva diktaturens lovsång är en omöjlighet för en sann poet.

*Saker att glömma:
Begäret att vara begärd,
tanken att vara tänkt på.
Drömmen om att ännu vara drömd om.*

*Botemedel:
Pressa händerna mot ögonen
Börja uppskatta detta mörker
Börja känna dess renhet, dess melodiska oändlighet
Vänj dig gradvis vid det andra mörkret,
där nedifrån.*

Mircea Cătreşcu föddes 1956 i Bukarest. Han växte upp under fattiga förhållanden. Tvillingbrodern dog under oklara omständigheter och den överlevande Mircea har alltid känt sig halv och dubbel på samma gång. Vilken är den rätta Mircea?

Redan under skoltiden skrev han poesi. Han studerade rumänska språket och litteraturen vid universitetet i Bukarest där han tidigt fick en professur och hans föreläsningar blev mycket populära. Idag är han en av sitt lands ledande poeter och romanförfattare. Han skriver också noveller, litteraturkritik och essäer och han deltar i den offentliga debatten.

Romanen *Nostalgia* gavs ut i censurerad form under diktaturregimen men finns nu tillgänglig i sin ursprungliga prakt. Det är magisk realism, scener i en drömlig verklighet om ungdomens sorgmodiga ångest och en skröna om en arkitekt som är besatt av signalhorn. Prologen handlar om en spelare som har osannolik tur i rysk roulett. Det är sannerligen originell och en smula bisarr läsning.

Levanten – Österlandet skrevs ursprungligen som ett versepos och har redan blivit en rumänsk klassiker. Numera finns en romanversion, delvis också på vers. Berättelsen är förlagd till tidigt 1800-tal och en brokig skara äventyrare vill störta landets grymma härskare. Det är fartfyllt, lekfullt och humoristiskt beskrivet. Tappra hjältar möter pirater, serafer, ärkeänglar och drakar. Det känns som om författaren roat sig kungligt då han släppt lös sin fantasi.

Orbitör. Vänster vinge, Kroppen, Högervinge är Cătreşcus tredelade fjärilslika självbiografi. Den berättar om födelse, ➔

utveckling och metamorfos, författarens lika väl som fjärlens, världens och språkets. Den speglar också Rumäniens historia från ett feodalt förflutet till Securitates grymma försök att kontrollera allt i vardagens Bukarest. Otaliga fjärlar befolkar texten och likt fjärlen genomgår romantexten metamorfoser. I den tredje delen smälter den unga Mirceas efterkrigstida värld samman med ett kosmiskt perspektiv där världar föds och dör. Det är ett sällsynt mångbottnat och intrikat självbiografiskt romanbygge

Cărtărescu senaste roman *Solenoid* är en tegelsten på 800 sidor. Här skapar han ett eget litterärt universum. Delvis är det en autofiktion och man kan lugnt påstå att Cărtărescu spelar i samma division som *Marcel Proust*. Bokens namnlösa berättare har födelseåret 1956 och hans minnen tangerar författarens barndom och uppväxt. Det känns som om texten samtidigt vill skriva sig ut ur litteraturen, ut ur sig själv, bortom världen. Berättaren ser sig som en förvriden spegelbild. Han är en anti-Cărtărescu. Eller är han tvillingbrodern?

Det är en originell och unik berättelse laddad med symboler. Märkvärdigt nog är den inte svårläst, men jag hör till dem som tycker illa om beskrivningar av drömmar. Berättarjaget inventerar flitigt sina drömmar och då vill jag bara stiga upp från den psykoanalytiska divanen.

Ett fult, nedslitet och skräpigt Bukarest utgör ramen. Bakom en nedstängd fabrikskoloss gömmer sig oanade världar, bortom alla hittills kända litterära kategorier,

ibland skrämmande, ofta direkt motbjudande, men ställvis oväntat vackra. Våldiga solenoider nedgrävda under staden har oväntade verkningar. Och budskapet? Vi är kosmos barn som lever en manosekund på ett dammkorn i nattens oändliga djup.

Solenoid skildrar själens skuggtillstånd: Sorg, Förtvivlan, Fasa, Nostalgi, Bitterhet, Vrede, Uppror, Melankoli, Skräck, Äckel, Ruelse och Resignation.

Hela den digra romanen handlar om mänskligheten reducerad till sitt rop på hjälp. Som ett anatema ljuder en rad av **Dylan Thomas**: gå motvalls in i natten vad du gör.

Cărtărescu är ständigt Nobelpristippad. Han är läst och älskad både i hemlandet och i världen av läsare som tycker om utmaningar. Många gånger har han övervägt att lämna sitt land. Också idag är det ett hårt land med tufft politiskt klimat. De intellektuella har övergivits av medierna och korrupta journalister. Ofta känner han sig som flykting i sitt eget land. Men han anser att han måste stanna kvar som en förespråkare för folkets strävanden och för värderingar han tror på.

”Jag kämpar för rättsfrihet, jämlikhet, humanitära rättigheter, HBTQ-rättigheter, för romerna. Allt det som står på spel i Rumänien. Jag måste vara bland folket där jag föddes.”

De rumänska författarna är på väg bort från en inre och yttre exil mot en nyvunnen frihet. Det ska bli spännande att se vart den vägen bär. ■

Böcker utgivna på svenska

Nina Cassian

- *Mirakelkvinnan* 2008
- *Continuum* 2011

Norman Manea

- *Huliganernas återkomst* 2012
- *Oktober, klockan åtta* 2015

Gabriela Adameștanau

- *Förlorad morgon* 2016

Gabriela Crăsnaru

- *Austerloo*

Mircea Cărtărescu

- *Nostalgie* 2002
- *Obitör. Vänster vinge* 2004
- *Obitör. Kroppen* 2006
- *Obitör. Höger vinge* 2008
- *Lyrisk: En lycklig dag i mitt liv* 2008
- *Dagbok* 2011
- *Travesti* 2013
- *Levanten – Österlandet* 2015
- *Solenoid* 2019

FOTO: PIXABAY

Mera lästips

Domnica Radulescu f. 1961. Kom till USA som politisk flykting 1983. Amerikansk medborgare. Romaner om att växa upp under Causeșcus diktatur, lämna sitt land och leva med splittrat hjärta:

- *Tåg till Trieste* 2012
- *Skymning över Svarta havet* 2014

Carmen Bugan f. 1970. Familjen fick asyl i USA 1989.

- *Den begravda skrivmaskinen. En uppväxt i skuggan av Securitate* 2016

Bästa sommarläsningen!

MARIA GRUNDVALL
Sommardrömmen

PHILIP TEIR
Jungfrustigen

EVA FRANTZ
För han var redan dö

OTTO GABRIELSSON
Vildhavre
Sista brevet till pappa

MERETE MAZZARELLA
**Skulle vi alla
kunna samsas?**
Essäer om vår samtid

AXEL ÅHMAN
Klein

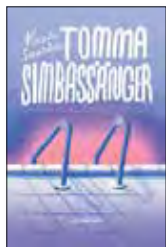
**Alla SFV-medlemmar får hela 45% rabatt
på allmän litteratur!**

Vår bokhandel har flyttat till nätet. Från och med hösten 2019 upphör bokförsäljningen på Snellmansgatan 13. Däremot har vi höjt på rabatten i vår nätbokhandel på litteratur.sets.fi till 45%. Du erhåller rabatten med kampanjkoden **Aktie123**.

SCHILDT'S & SÖDERSTRÖMS

FÖRLAGET SCRIPTUM

TOMMA SIMBASSÄNGER

Maria Saaristo

ISBN 9789527005620

266 sidor

29,00

Köp på www.boklund.fi
eller order@boklund.fi

■ Tomma simbassänger är en roman om ungdomens utsatthet, om bruten vänskap, om könsroller, klass och beroende. Romanen skildrar det finländska samhällsklimatet sommaren 1991 då den begynnande recessionen också skakade om i de bättre bemedlades kretsar. För huvudpersonen Erika tränger sig det förflutna på längre fram i livet och knackar på i drömmarnas värld under nattens ödsliga timmar.

SCENEN ÄR VÅR**ÖSTERBOTTNISKA DANSMUSIKER
MINNS TIDEN FRÅN 1950 OCH FRAMÅT**Margareta Södergård,
Marianne Nordman & Alice Lillas

ISBN 978-952-7005-61-3

387 sidor, pris 36,30

Köp på www.boklund.fi
eller order@boklund.fi

■ Varje danskväll öppnar dörren till en värld fylld av känslor, stämningar och upplevelser. I boken Scenen är vår är det de österbottniska dansmusikernas tur att träda fram och i ord och bild berätta om det som de minns från tiden 1950 och framåt. Boken innehåller dels en sammanfattning av enkät svar och dels musikernas egna berättelser.

FÖRLAGET M

HEIMAN

Ann-Luise Bertell

ISBN 978-952-3332-63-8

380 sidor, inbunden

Cirkapris 29 e

Köp i bokhandeln eller via
www.forlaget.com

■ Heiman är en österbottnisk släktkrönika som frågar sig vilket pris man får betala om man aldrig får vara sig själv. Ann-Luise Bertell skriver epik med ett väldigt driv, kristalliserat i scener och starka sinnliga förnimmelser och känslor. Kroppen är alltid närvarande, vare sig det handlar om hårt fysiskt arbete, blodet som rinner ur en människa eller det första samlaget i bastun.

MITT KAPITAL

Milja Sarkola

ISBN 978-952-3332-70-6

160 sidor, häftad

Cirkapris 27 e

Köp i bokhandeln eller via
www.forlaget.com

■ Vad händer när man börjar betrakta sin bostad, sin man, sitt barn och sin konst i termer av att maximera nyttan? Milja Sarkolas debutroman tar lysande avskalat upp rikedom – mätt i pengar och övrigt kapital – och dess inverkan på människor och deras inbördes relationer. Sarkolas stil är i sin lakoniskhet extremt exakt. Med svart humor ställer boken uppfordrande frågor om hur vi lever just nu.

LABYRINTH BOOKS AB

MER ÄN ATT SE

Gunilla Löfman

ISBN 978-952-5986-32-7

201 sidor, mjuk pärm

Cirkapris 25 e

Finns i bokhandeln.

Kan även beställas från förlaget

■ Mer än att se är en annorlunda historiebok. Frimodigt berättar blinda och synsvaga personer från olika delar av Svenskfinland om sina liv. Boken är Gunilla Löfmans andra bok på Labyrinth Books Ab.

**FRÅN ST. HUBERTUS OCH KALEVALA
TILL DEN MODERNA JAKTETIKEN**

Lorenz Uthardt

ISBN 978-952-5986-19-8

251 sidor, inbunden

Pris 30 e

Finns i bokhandeln och direkt från
Labyrinth Books Ab

■ Lorenz Uthardt skriver i denna bok att jakten globalt befinner sig i ett brytningsskede när det gäller normer och etiska värderingar, utgående från de nya teknologiska innovationer som snabbt blivit en del av jakten, och förändrar denna. Uthardts bok har i dag en ny efterfrågan och har, nationellt, skapat intresse för dessa frågor.

ELLIPS FÖRLAG

PAPP

Johanna Boholm
ISBN 978-952-7081-17-4
68 sidor, danskt band
Cirkapris 18,70
www.boklund.fi

■ En pojke föds. Han vet redan allt, vecklas ut till en reslig karl i fotändan av sängen där han kom till världen för en stund sedan, skakar av sig det slemvåta som omgett honom under den långa tiden inuti Mamm. Boholms språk är allti-genom organiskt, skälvande och egensinnigt. Tiden i hennes kortroman är inte linjär utan cyklisk, känslomässig, och brunnen hon öser ur svindlande djup.

INNA

Johanna Boholm
ISBN 978-952-7081-18-1
88 sidor, danskt band
Cirkapris 18,70
www.boklund.fi

■ Inna är en mytisk långdikt där tid och generationer flyter genom ett enda medvetande. Det som skildras är på många sätt hemskt, allt bara fortsätter, oundvikligt, från släktled till släktled. Ljuset och hoppet finns i det betvingande språket, i den konstnärliga visionen, i att se och bära vittnesbörd, och i förbindelsen mellan de utsatta, Inna och Evelin.

MINIMAL FÖRLAG

SOLBÄRAREN - MUN AV ELD

Gurlu Lindén
ISBN 978-952-69204-0-5
68 sidor, häftad
Pris: 20 e
Köp via Boklund.fi

■ I sin diktsamling Solbäraren - mun av eld ledsagar Gurlu Lindén läsaren i en trösterik och suggestiv värld som består av siffror och diagram, av tranplogens himlafärd, av stjärnfall, brinnande planeter, av åkrarnas ruttmönster och ladans kub. I tidlösa dikterna blir varats flyktiga ögonblick av nåd och vemod belysta. Diktjagets slutgiltiga frihet och frid blir även läsarens.

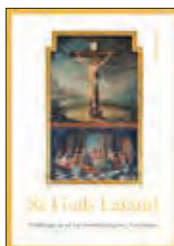

FÅGLARNA SOVER I LUFTEN

Eva-Stina Byggmästar
ISBN 9789526920412
52 sidor, häftad
Pris: 20 e
Köp via Boklund.fi

■ I Eva-Stina Byggmästars diktsamling Fåglarna sover i luften gestaltas en magiskt drömsk och skymningsblå värld, befolkad av fåglar, madonnor, vargar, huggormar, vildhästar, keruber och amoriner. Det blir en ensamvandring mellan kyrkogårdar och isberg, höga som skyskrapor, mellan kväl-larnas ångestkramp och nattens febersyner på väg mot morgons frihet och frid. Dikterna gestaltar gotikens centrum.

SLEF-MEDIA

SE GUDS LAMM!

PREDIKNINGAR AV OCH KORT LEVNADSTECKNING ÖVER ARNE ERIKSON

Leif Erikson & Stefan Erikson (red.)

ISBN 978-952-5578-79-9
96 sidor, mjukband
Pris: 12,50 e
<http://www.slef.fi/slef-media/>

■ Arne Erikson verkade som resepredikant inom Evangeliföreningen under åren 1967–1980. Evangeliet om Jesus Kristus och hans försoningsverk stod i centrum för Arnes förkunnelse. Han citerade ofta Sionsharpan och betonade sakramenten – dopet och nattvarden – och förenade på så sätt det djupt innerliga och det sakramentalt objektiva i sin tro och förkunnelse.

-EN LITEN STUND MED JESUS

978-952-5578-80-5
124, spiralbunden
18 e
Köp på <http://www.slef.fi/slef-media>

■ En liten stund med Jesus. Det var de orden som fick stå som titel för de fem sånghäften som Evangeliföreningens förlag gav ut under åren 1973–1980. Förhoppningen är att de mårgfulla sångerna i den här samlingsvolymen ska ge både dem som sjunger och dem som lyssnar välsignade stunder, såväl stora som små, tillsammans med Herren Jesus.

STIFTELSEN PRO ARTIBUS

IDA KOITILA: MEMO

Maria Duncker, Michael Petry, Juha-Heikki Tihinen, Markus Åström

ISBN 978-952-7333-00-6
103 sidor
Pris 20 e + porto
Beställ på
proartibus@proartibus.fi

■ Boken innehåller texter av Juha-Heikki Tihinen och Michael Petry som tar fasta på Ida Koitilas konst, som en ingång till samtal, samt en dialog mellan Koitila och konstnärskollegan Maria Duncker där läsaren får en insyn i konstnärens processer och tankegångar. Ett digert bildmaterial kompletterar texterna och ger en fin överblick av Koitilas produktion.

PARVS - STIFTELSEN PRO ARTIBUS

SUSANNE GOTTBERG

– DEN TREDJE FAKTORN | KOLMAS
TEKIJÄ | THE THIRD FACTOR

Juha-Heikki Tihinen, Maaretta Jaukkuri, Susanne Gottberg

ISBN 978-952-7226-30-8
160 sidor
Pris 30 e + porto
Beställ på proartibus@proartibus.fi

■ Susanne Gottberg har under hela sin trettioåriga karriär varit intresserad av växelverkan mellan konstverket och betraktaren av konstverket. Den tredje faktorn ger en helhetsbild av Gottbergs konst. I boken analyserar curator Juha-Heikki Tihinen Gottbergs konst, konstnären granskar sin egen produktion och curator Maaretta Jaukkuri presenterar Gottbergs och Markus Kähres gemensamma verk.

VÄSTNYLÄNDSKA KULTURSAMFUNDET R.F.

STORSTREJKEN I EKENÄS ÅR 1905

Magnus Cederlöf

Den sjungande revolutionen
ISBN 978-952-69233-2-1
208 sidor
Pris: 30 e
Kan köpas i lokala bokhandlar,
Luckan Raseborg el. på webshoppen
<https://holvi.com/shop/LuckanRaseborg/>

■ Boken lyfter fram ett dramatiskt skede i vår historia. Storstrejken var en landsomfattande strejkrörelse som spred sig också till Ekenäs. Förutom lag och ordning krävde stadsborna också att den förryskade polisen skulle avskedas. Strejken fick en lycklig upplösning och blev en oförglömlig upplevelse för deltagarna. Sedd ur dagens perspektiv innebär storstrejken ett viktigt steg mot demokrati.

KJELL EKSTRÖM

**ÅLANDSKOLORISTEN
BO HÖGNÄS**

192 sidor, inbunden.
Pris 45 e
Beställningar till
kjell.ekstrom@aland.net

■ Bo Högnäs (1919–1991) växte upp på Östensö skyddshem där fadern var föreståndare. Senare flyttade familjen till Åbo. Efter inkallelse i fortsättningskriget utbildade Bo Högnäs sig till forstmästare. Arbetet förde honom till Åland, där han gifte sig med May Mattsson 1950. På Åland tog Bo upp sitt konstintresse. Längre var Högnäs en av de tongivande konstnärerna på Åland. I fjol skulle Bo Högnäs ha fyllt 100 år. Den rikt illustrerade biografien dokumenterar landskapets främsta kolorist.

LÄRUM-FÖRLAGET AB

**RÖR DIG TRYGGT
PÅ INTERNET**

LÄTTLÄST OM TRYGG KOMMUNIKATION PÅ INTERNET

Sipra Ahde, Petri Ilmonen

ISBN 978-951-8976-87-8
113 sidor, ringbunden, pris: 27 e
Beställ från forlaget@larum.fi
eller shop.larum.fi

■ Med hjälp av den här boken lär du dig använda internet på ett tryggare sätt. Boken berättar om hur du ska bete dig på internet och vad du ska vara försiktig med. Du lär dig om både fördelar och risker på internet, till exempel i sociala medier, e-post, internetbanker och internetbutiker. Du lär dig också om upphovsrätt, virus och vad som är olagligt på internet.

KORT OM SAMHÄLLET

Lena Frilund

ISBN 978-951-8976-94-6
68 sidor, stiftad
Pris: 16 e
Beställ från forlaget@larum.fi
eller shop.larum.fi

■ Du och jag lever i landet Finland. Vårt moderna samhälle kan vara bekvämt och bra att bo i, om man vet hur allt hänger ihop. I den här boken har vi samlat viktiga fakta om samhället. Boken är en förkortad och mycket lättare version av Mats Österbacks lättlästa böcker i samhällskunskap Jag i samhället. Boken riktar sig i första hand till elever i årskurs 7-9 men passar alla i behov av lättläst.

FOTO: PIA PETTERSSON

Kan du Svenskfinland?

Av *Jesper von Hertzen*

- 1 Vilket är det största årliga sommarevenemanget i Närpes?
- 2 Vilken berömd finlandssvensks födelsedag, den 9 augusti, blev i år en inofficiell flaggdag?
- 3 Vilket är Ålands landskapsdjur som också finns på Ålands landskapsvapen?
- 4 Vilka två färger är de mest framträdande på Nylands Brigads fana?
- 5 Sedan vilket år har Finlands Lucia krönts (tips: det är ett jämnt tiotal)?
- 6 Vad grundade Axel Lille år 1906?
- 7 Rikssvensken – och säkert också många finlandssvensk – säger 'karaktäristisk'. Vad är en finlandssvensk motsvarighet, som också börjar på bokstaven K?
- 8 Vilken "finlandssvensk karaktär" som lanserades år 1950 kan beskrivas så här: Liten, aggressiv, busig och orädd, men också vänlig, hjälpsam och rättvis?
- 9 Vad heter den äldsta dagstidningen i Finland, grundad 1824, som fortfarande utkommer?
- 10 Med vilket ord slutar Modersmålets sång?

Ny SFV-biografi i höst

John Rosas

Nyhet!

Många minns John Rosas som ledare för studentsång i Åbo och för sångfesternas tusenhövdade körer. Han skrev också egna verk, även om han inte kallade sig kompositör. Som professor vid Åbo Akademi gjorde han stora insatser, inte minst då all musik vid akademien 1968 fick hemvist i det nybyggda Sibeliummuseum.

Fabian Dahlströms biografi beskriver även hur Rosas upplevde det professionella orkesterlivets utveckling, liksom hur spelmanskulturen fick en nyblomstring under folkmusikvågen på 1960-talet.

Victor
Westerholm

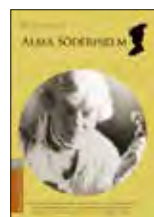
Aleko
Lilius

Erik
Hornborg

Anna
Bondestam

Alma
Söderhjelm

Claës
Cedercreutz

Algoth
Niska

Valdemar
Nyman

Erik
Cainberg

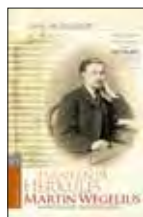
Helena
Westermarck

Hilma
Granqvist

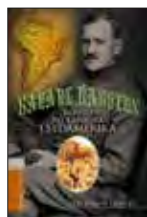
Johannes
Klockars

Martin
Wegelius

Sigrid
Schauman

Rafael
Karsten

Evy
Björkman

Alla 16 SFV-biografier
finns i lager. Beställ på
www.boklund.fi

ISSN 0236-274X

9 770234 274263